

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEF. 4519. POSTGIRO 14574

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. TEL. 4519. POSTGIRO 14574

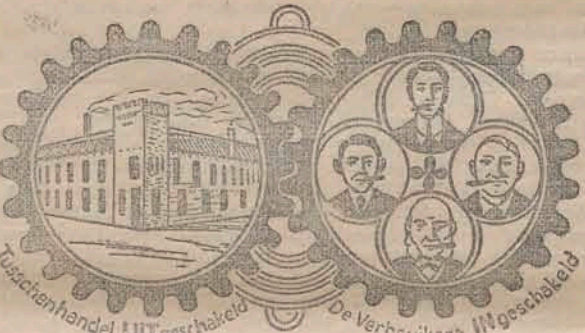
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich in Nederland tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519. Postgiro 14574; in Nederlandsch-Indië tot den Hoofdvertegenwoordiger te SOLO. Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Tel. Interc. 474 en 475. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

Fa. Wed. H. VAN GEMERT & Zn. - Havana-Sigarenfabrieken - BEST (N.-Br.), Holland

EENIG ADRES VOOR LEVERING VAN SIGAREN RECHTSTREEKS AAN PARTICULIEREN

Het succes, dat wij reeds jaren hier in Holland hadden door onze sigaren rechtstreeks te verkoopen aan de Verbruikers en dat wij door onze aanbiedingen hier in Holland dikwijls ook vele bestellingen ontvingen voor het leveren van sigaren aan familieleden of bekenden in Ned.-Indië, hebben ons op het idee gebracht aan de Particuliere Adressen in Ned.-Indië op dezelfde wijze onze offerte in te zenden, als wij in Holland doen. Al onze Afnemers zijn overtuigd, dat de sigaren, welke door ons tegen fabrieksprijzen worden afgeleverd, zeer concurrerend zijn, daar elke tusschenhandel wordt uitgeschakeld en de winsten, welke de tusschenhandel zou maken, den verbruiker ten goede komt, bedragen voor Holland 25 à 30 % Nog belangrijker is zulks voor H.H. Rookers in Ned.-Indië, daar niet alléén Reizigers en Tokohouders (in Holland Winkeliers), doch ook IMPORTEURS worden uitgeschakeld, indien men

zelf z'n sigaren rechtstreeks gaat importeerden. Door Uwe benoogde sigaren rechtstreeks van onze fabriek te betrekken, zult U zich minstens 40 pCt. bevoordeelen. Wij raden U daarom aan eene proef te nemen met ons fabriekaat en zijn wij ervan overtuigd, dat U geregeld afnemer van onze sigaren zult worden. Blijvende relaties te winnen is ons doel en garandeeren wij U steeds prompte bediening en onovertroffen kwaliteit. Tracht steeds met Uwe Vrienden en Kennissen eventuele bestellingen te combineeren om aanspraak te kunnen maken op punt 2 onzer leveringsvoorwaarden waardoor U 7 pCt. korting kunt genieten van het factuurbedrag.

VRAAGT ONZE GEILLUSTREERDE PRIJSCOURANT No. 4, WELKE GRATIS EN FRANCO WORDT TOEGEZONDEN

INHOUD: Voor de Suriname-film. — Een Koloniale Roman. — Uit de Oude Doos. — Voor hen, die er meer van willen weten. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit Oude Nieuwsbladen. Uit de Ind. Pers. Uit de Chin. Pers. Literatuur-Overzicht. — Boekbeoordeling. — Ingezonden Stukken. — Suriname. — Curaçao. — Van Vreemde Koloniën en Verre Landen. — Mededeelingen. — Mutaties van 1 tot 8 Maart 1922.

En indien men de overweging, ditmaal eens een kolonialen roman uit te kiezen, niet heeft gemaakt, dan is het nog wonderlijker, waarom Maran de uitverkorene werd, want iedere week verschijnen er boeken, die literair veel hooger dan het zijne staan. Wij, koloniale Nederlanders, zullen den kolonialen roman van René Maran intusschen met ietwat andere oogen bezien dan de Fransche en Nederlandsche letterkundige critici. Zoo héél veel verschilt de psyche van den inlander van ons koloniaal gebied niet met die van den „indigène” der Fransche koloniale territoria. Intellectueel moge een vergelijking al zeer in het voordeel van den inlander uitvallen, psychologisch zijn, niettemin, de verschillen aanzienlijk geringer. En wat wij vooral meer kunnen waar-

INDISCHE UITRUSTINGEN
VOORDEELIGST ADRES:
AU BON MARCHÉ
A. DE VRIES & ZONEN
AMSTERDAM
ROTTERDAM
DEN HAAG
UTRECHT
BAARN

Voor de Suriname-film.
J. C. B., Apeldoorn . . . . . f 5.—
D. S. Bussum . . . . . „ 5.—
Er is nog meer noodig! Wie volgt?

Een Koloniale Roman.
Batouala, een Negerroman, door René Maran. — Paris, Albin Michel.
Een zeer simpele geschiedenis, onder de negers van tropisch Afrika spelende, werd in het afgelopen jaar bekroond met den Prix Goncourt, den bekenden letterkundigen prijs, welke ieder jaar in Frankrijk aan een roman wordt toegekend. Men test volkomen in het duister waarom René Maran, dit jaar voor den prijs de uitverkorene was. Bijzondere letterkundige kwaliteiten heeft zijn roman, waarin Batouala, een negerhoofd in Fransch equatoriaal Afrika, de hoofdrol vervult, niet. Het is een koloniale roman en het zou zeker te waardeeren vallen, wanneer de heeren van de Goncourt-commissie ditmaal ook eens de koloniale literatuur hadden willen steunen. Maar in dit geval waren er wel werken aan te wijzen geweest van heel wat meer beteekenis dan dit bekroonde negerboek.

Waarom lid van Oost en West? Omdat voor den opvoedenden arbeid welken Nederland zich tot taak ziet gesteld, de steun van het grootst mogelijk aantal personen en instellingen onontbeerlijk is.
deeren, is de wijze waarop Maran de tropische natuur beschrijft. Wie die tropische natuur niet kent, kan onmogelijk oordeelen of zekere stemmingen, door haar mystiek leven beheerscht, juist zijn weergegeven. Wat de natuurbeschrijving aangaat, vinden wij Maran's boek zeer goed geslaagd. De intrige van dezen roman? Feitelijk kan men van intrige niet spreken. Batouala heeft, als zooveler negers, vele vrouwen, maar ééne is zijn uitverkorene: Yassiguindja. Batouala's vriend, Bissibingui, een Don Juan onder de negers, heeft Yassiguindja lief; het negervrouwje houdt van hem, maar men vreesde de wraak van Batouala en men is dus in de verboden liefdeverhouding uiterst voorzichtig. Het verlangen elkaar te kunnen toebehooren is echter zeer groot en als eindelijk, op een jachtpartij, Batouala zwaar gewond wordt en in zijn woning is gebracht, vieren de beide minnenden naast het sterfbed van Batouala het eerste feest hunner zondige liefde. Dat is eigenlijk alles. „Het eeuwige trio”, man, vrouw en vriend, met weinig variatie op den Westerschen toestand, is ook onderwerp van dezen neger-

Regenmantels

speciale aanbieding gummi regenmantel, zwart, wit en geruit, prima Engelsche kwaliteit, jeugdijg model. . . . . f 29.75

Verder groote sortering in modellen en kleuren van de bekende Engelsche gabardine regenmantel

Zambrene

Aflevering voor Den Haag

Den Haag Spuistraat 8

P. M. Broekmans - Koningsplein 16-18-20 hoek Heerengracht - Amsterdam

Ladies' and Gentlemen's Tailor

Grootste en bekendste Huis van eerste klas Dames- en Heerenkleeding

Speciaal ingericht voor repatrieerenden

Kleding naar Maat in één dag gereed

NATUUR WOLLEN ONDERGOEDEREN
VAN
Jansens & Tilanus
FRIEZENVEEN

Verkrijgbaar in alle qualiteiten en maten bij
ISERIEF & Co Magazijn „de Prijslijst“
DEN HAAG.
Veenestr. 16-18. Valeriusstr. 29.
Prijscourant op aanvraag gratis.

H **Hammond School en COPIERINRICHTING**
Terwenakker 11a - Tel. 3117 - Rotterdam
(Ruys' Handelsvereniging) beveelt zich
beleefd aan als oudste inrichting op
dit gebied voor de levering van correct
schrijf- en copieerwerk.
Strengste discretie verzekerd. **S**

Huwelijks-Uitzetten
Uitrustingen voor Indië
Luiermanden

Door onze veeljarige practijk kunnen wij
U het beste leveren, in de meest kostbare,
maar ook in de eenvoudigste uitvoering.
Bij elke hoeveelheid leveren wij ook:
Lingerie - Bedlinens - Tafelgoederen
Huishoud- en Stukgoederen

Zichtzendingen, ook voor de Tropen, op
iedere aanvraag franco.

**Specialiteit: Tafel-, Bed-
en Huishoudlinens**
voor Hotels, Restaurants, enz.
Monsters op aanvraag

Firma A. NIJLAND
FABRIEK VAN WITTE GOEDEREN
ALMELO (Twenthe)

Om goede zaken te maken
is het noodig goede waar te leveren.
Doch het publiek moet weten dat gij
die levert. Dat bereikt gij alleen door
goede en voortdurende reclame.

GEBRUIK DIT BLAD
VOOR UW
Reclamecampagne.

roman. In de ontwikkeling van het gegeven vindt de auteur meermalen gelegenheid zijn haat te uiten tegen de Fransche koloniale bestuursambtenaren; het Fransche B. B. komt er niet zonder harde klappen af. Toch zijn deze opmerkingen te zeer gegeneraliseerd om geheel au sérieux te kunnen worden genomen. Met verontwaardiging — hetgeen toch wel de bedoeling van den schrijver zal zijn geweest — vervullen zij den lezer geenszins.

De voorrede van den schrijver is feitelijk een felle aanklacht tegen de bestuursmethoden in het onder Fransch bestuur staande Afrikaansche negergebied aan den aequator. De Europeesche beschaving wordt gehoond en bespot. Deze beschaving, zegt René Maran, de trots van de Europeanen, bouwt haar rijk op de cadavers van de inboorlingen. Zij is geen toorts die licht geeft, zij is een vuur, dat verteert. Hij beschrijft dan in een voorrede de streek, waar het verhaal zich afspeelt, hekelde de wetten en Fransche gebruiken, om dan aan het slot pathetisch uit te roepen met het bekende citaat van Verlaine: „Maintenant, va, mon livre, où le hasard te mène”.

Deze voorrede bederft heel veel. De schrijver geeft blijk van minachting voor de Westersche beschaving, waaraan hij toch zijn eigen successen te danken heeft; hij hekelde de Fransche bestuursdaden in het koloniaal gebied en doet het voorkomen alsof alle slechte eigenschappen van den inboorling of Fransche rekening moeten worden geschreven. En ondertusschen schildert hij het leven der negers zóó, dat men in stilte denkt: goddank, dat daar een Westersch volk zijn beschavingsarbeid kan verrichten, al worden er dan ook fouten gemaakt en al heeft dat volk zelf zijn tekortkomingen.

Deze voorrede is voor ons, koloniale Nederlanders, een groote teleurstelling. Wij, die Multatuli's felle aanklacht tegen de Nederlandsche regering kennen, die zijn hartstocht hebben bewonderd, door zijn taal werden getroffen, wij vinden de préface van René Maran slap, geforceerd, onwaarachtig, in geen deele overtuigend. Het gansche boek door denken wij aan Multatuli's kracht en aan de schoonheid van zijn taal. Op één punt staat Maran hooger dan onze grootste koloniale publicist, maar daarvoor is Maran dan ook zelf een kleurling. Dat is ten aanzien van de wijze, waarop hij de ziel van den neger ontleeft. Dat is zuiver, dat geschiedt met een volkomen kennis van het zieleleven. Multatuli gaf zijn Oosterschen Saïdja en Adinda westersche sentimenten; aan deze psychologische fout heeft Maran zich niet schuldig gemaakt. Zijn inboorlingen zijn werkelijk „naar de natuur” geteekend. Zijn negers en negerinnen denken niet en voelen niet in westersche verhoudingen, maar des te hindelijker is het optreden in het romanverhaal van den schrijver zelf, die telkens opnieuw weer even moet komen verklaren hoe slecht de blanken toch zijn en hoe misdadig zij zijn in het exploiteeren van den kleurling. De kroniekschrijver voor de nieuwe Fransche letteren van De Telegraaf verklaarde, dat René Maran alleen aan de kleur van zijn huid de hooge onderscheiding dankte, welke zijn negerroman te beurt is gevallen.

Zooals gezegd, René Maran is een neger, een half-neger althans, die te Bordeaux geboren werd uit een vader van Martinique en een moeder van Guadeloupe; een neger, die in Frankrijk studeerde en nu in dienst van de Fransche regering in het fort Archanbaut woont, op twee dagreizen afstand van het Tchad-meer. Hadde de Academie Goncourt een dezer zoo bij uitstek moderne en interessante vormen van den nieuwen roman willen bekronen als den koloniaalen roman of den exotischen avonturenroman, we zouden allen een dergelijke beslissing hebben toegeweend. Doch dan ware er voor haar een heel wat flinker werk te ontdekken geweest in het oeuvre van zoovele jongere Fransche romanciers, die van boeiende lotgevallen in verre, vreemde landen vertellen: van nieuwe menschenlevens en nieuwe werelden, maar met wel wat meer talent en fantasie dan waarover René Maran voorloopig nog beschikt.

Op den omslag van dezen roman wordt vermeld: „véritable roman nègre”, en deze voorzorg blijkt naderhand niet overbodig. Want zonder dit certificaat-naar-buiten zou menigen wel aan de authenticiteit van dit verhaal hebben durven twifelen, waarin zoo weinig ligt van wat we uit den werkelijken neger-folklore, uit een hoogst merkwaardig boek als Blaise Cendrars' *Anthologie Nègre*, uit de negerplastiek, de negerdansen, enz. als „negerpsyché” kennen.

Wat deze kroniekschrijver hier opmerkt, is volkomen juist. En, nog eens, wanneer men René Maran's aanval op het Europeesch bestuur in overzeesche gewesten vergelijkt met dien van onzen Multatuli, zijn boek met den Max Havelaar, dan valt onmiddellijk in het oog het buitengewone schrijverstalent van Douwes Dekker, diens temperament, waarmede hij edele verontwaardiging wist te wekken en waarnaast de stem, de klacht van Maran nauwelijks gehoord wordt of de aandacht waard is.

Op blz. 21 van zijn boek beginnen de aanvallen op de blanken eerst goed; de ondeugden van den Afrikaanschen inboorling schijnen even zoovele deugden te moeten worden. Maar daar beginnen ook de beschrijvingen van de negers

in hun eigen milieu, die zoo treffend zijn door juiste waarneming, die voor ons, koloniale Nederlanders, zoo merkwaardig zijn, omdat er uit blijkt, hoe de inlander van onze overzeesche gewesten in het primitive veel gemeen heeft met het naieve negervolkje van tropisch Afrika. En even verder beginnen de natuurbeschrijvingen, waarin Maran zeer veel heeft bereikt. Want hij slaagt er in den lezer iets bij te brengen van de stemming in een tropisch land even vóór of even na een onweersbui, van de stilte van het woud, van de dreiging in de helle lichten; hij is de eerste koloniale schrijver, dien wij ontmoeten, die het talent heeft het vreemde in de tropische natuur en het wonderlijk-imponerende uit te beelden. De opzet van den roman, waaraan Maran, volgens zijn verklaring, zes jaar heeft gewerkt, vindt men vermeld op blz. 72 en vervolgens, waar Batouala een overzicht geeft van de geschiedenis der Fransche kolonisatie, van het terugdrijven der negers, meer de binnenlanden in en van de verplichting hen door het Fransche koloniale bestuur opgelegd.

Uit een literair oogpunt is het hoogtepunt van dezen roman het hoofdstuk, waarin het groote feest wordt beschreven, dat ieder jaar onder de negerstammen wordt gehouden. Een realistische beschrijving, waarin de liefdesinstincten van dit natuurvolk ook zeer naturalistisch geschilderd worden. Het is een erotisch feest, fel gekleurd, soms weerzinwekkend, maar literair heeft de schrijver hier toch knap werk geleverd. Onbeholpen echter wordt hij verder op, wanneer hij zijn kennis van verschillende, overigens heel interessante negerlegenden etaleert tot schade van de compositie. Deze legenden laat hij vertellen door Batouala, wanneer deze dronken is, een onwaarschijnlijkheid, die al te groot is, gezien ook den zuiveren vorm waarin het geschiedt.

De beschrijving van een jachtpartij dient nog, als goed decoratief, gereleveerd te worden; overigens bevat het verhaal van dezen roman niets bijzonders meer. En toch zouden wij de lectuur van dezen Franschen koloniaalen roman willen aanbevelen. De Europeaan die tropisch Nederland kent of wil leeren kennen, kan er iets uit leeren.

JOHAN KONING.

Uit de Oude Doos.

(Vervolg).

Wat er derhalve in de *Java Government Gazette* gedurende een langdurigen komkommertijd aan nieuws te kort kwam, werd sloutweg aangevuld met aneddoten en verzen. Eene aanzienlijke plaats werd ingeruimd aan eene rubriek, welke men in de hedendaagsche Indische couranten slechts spaarzaam aantreft, n.l. een *Poet's Corner*. In dien hoek dreven allerlei dichtertijke divagatiën heen, zoowel liederen van Byron en Southey als de „versificierter Firtlelanz” van Indische beginnelingen. 't Was een voortdurend schudden aan den boom der poëzie en onder de vruchten, die afvielen school vrij wat onrijp ooft, dat knerste tusschen de tanden. Een vroeger tijdschrift, het *Indisch Magazijn*, heeft eenige van deze pennevruchten bewaard. Zij waren allen in het Engelsch gesteld — het Hollandsch mocht, wat de Britsche meesters der kolonie aangaat, vrij tot doode taal worden! — en gaven blijk van eene vrijmoedigheid, voor welke men zich in het puriteinsche Old England wel gewacht zou hebben. Zulke libertijn'sche rijmen konden daar niet door den beugel.

Aldus het gedicht getiteld *Nuptial Repartee*, waarin sprake is van twee jonggehuwden, welke hun huwelijksreisje aanvangen onder het onheilspellend voortteeken van een onweersbui. Hetgeen den jongen man er toe brengt zijne gezellin in den reiswagen toe te voegen:

I hope we soon shall have a little sun!
Daarop komt de vrouw aan 't woord:
But she, to whom the weather gave no pain,
Who heeded not the clouds or pattering rain,
But most about her fortune hopes bethought her,
Replied: „my dear, I'd rather have a daughter!”

De woordspeling tusschen *sun* en *son* lag hier voor de hand en maakte de *repartie* begrijpelijk. Iets sterker gekruid was de briefwisseling, waarin het woordenspel betrekking had op twee koryphaeën van den Anglo-Saksischen Zangberg: Alexander Pope, schrijver van bekende *Essays*, en Edward Young, auteur van niet minder bekende

PIANOHANDEL
P. MOSTERT
Reinkenstraat 16 DEN HAAG
Vakkundig Stemmen en Repareeren
Geruimtelijk voor de Tropen

C. P. A. NICOLAI
DUNKLERSTRAAT 33 - TELEF. N. 7057
hoek Valeriusstraat.
Specialiteit in Heeren-Modeartikelen
Rijne keuze. Nieuwste Modellen.

Maatschappij van Brandverzekering v. h. Koninkrijk der Nederlanden
Opgericht 1838 **te 's-HERTOGENBOSCH** **Opgericht 1838**
 DIRECTEUR: JHR. P. J. S. M. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — ADJUNCT-DIRECTEUR: JHR. P. J. O. VAN DER DOES DE WILLEBOIS. — COMMISSARISSEN: MR. H. J. VAN LEEUWEN, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. F. X. VERHEIJEN, Lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal, Raadsheer in het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch. H. F. J. M. VAN ZINNICQ BERGMANN, Industrieel te 's-Hertogenbosch. JHR. MR. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Directeur der Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering te Amsterdam. H. F. W. M. VAN BAER, Apotheker te 's-Hertogenbosch. CONSTANT M. J. H. TILMAN te 's-Hertogenbosch.
 MAATSCHAPPELIJK KAPITAAL f 1.000.000.— — GERESERVEERDE BATEN OP ULTIMO DEC. 1920 f 786.057.93.
 DE MAATSCHAPPIJ VERZEKERT ROERENDE EN ONROERENDE GOEDEREN, OP VASTE PREMIËN TEGEN BRAND- EN INBRAAK.

Night-Thoughts. Zekere mrs. Martyr bracht in deze correspondentie haren gelukwensch aan miss Young, den morgen na het huwelijk van deze laatste met mr. Pope; maar beleed daarbij levens. „That if his Holiness had attacked me, I should not have had the resolution, as good a protestant as I am, to die: A. Martyr.

Zij wilde daarmee zeggen dat, in hare schatting, hare vriendin Young een soort van martelaarschap had op zich genomen, door als protestantsche en als vrouw zich te verbinden aan iemand, die pope (pau) heette. Waarop de jonggehuwde aan mrs. Martyr onder dankbetuiging terugschreef, dat de tijd om hierin oordeel te vellen nog niet gekomen was. „But I will whisper softly to my friend, that Pope's Essays are in perfect harmony with Young's *Night-Thoughts*”.

Hierin kwam wel iets voor „van de grove roffel en St. Anne”, maar de woordspeling was geenszins zonder verdienste. Een Duitscher zou die aanstonds gelungen genoemd hebben. Doch in eene officieele, eene „governments” courant, kwam een en ander te pas als Jan Potage in een ieuerspel.

Een andere rubriek van dit luimig orgaan droeg den titel van *Cross Readings*, en ook deze waren geen lectuur voor bagijnjes. Zij vallen Britsche koddigheden in een trant, ook bij een vroeger Nederlandsch publiek niet onbekend, den trant van Frans Baltensz' samenlapsel. Door n.l. uit verschillende advertenties enkele regels te lichten en deze vervolgens aan eenzelfde draad te rijgen, bekwamen men eene opzettelijk verwarde cacografie. Zoo verpoonden schoolmeisjes zich ook, wanneer zij op het avondkransje er zich toe zeilen om een „protocot” te maken. Eerst eenige volzinnen van uiteenloopenden aard op het papier gebracht, daarna ze in stukken geknipt, de beschreven snippers dooreen geschud en de reconstructie aan het loeval overgelaten. De uitkomst was dan „op z'n Frans Baltensz”, d.w.z. abraacadabra.

De Engelsche burgers op Java kenden dit spelletje ook, doch ze brachten er, terwille van de *fun*, zekere methode in. En zoo bekwamen men, niet ver van den *Poel's Corner*, groteske advertenties te lezen in dezer voege:

„Positively without reserve — warranted free from vice and disease, and sound in mind and limb — a handsome, well bred, young — widow.”
 N.B. Used to carrying double, when required.
 „Married — the emperor of China to — a huge female elephant — the happy pair drove off to their seat in — the river Danube — to enjoy the honey moon.”
 „Wanted to hire a quiet gentle maid of all work — must be perfect in all her paces — a moderate trial will be required.”
 „On Monday next will be held a meeting — for the purpose of adopting an appropriate — pair of horns — for each member of the committee.” Enz.

Mr. N. P. v. d. Berg maakte van deze weinige jaargangen van de *Java Government Gazette* gebruik, waar hij den veldtocht of den kruistocht beschreef, door het toongevende Britsche element geopend tegen sarong en kabaja. In den Compagnies-tijd was dit Indisch négligé geduld bij gelegenheden, welke thans meerder decorum en het Europeesche kostuum voorschrijven. Indische dames konden zich toen in de dracht eener *raden ajoe* vertoonen zonder geacht te worden als met de klompen in gezelschap te komen. Waarschijnlijk stond dit in verband met de omstandigheid, dat zooveel vrouwen van notabelen en hooggeplaatste Compagnienaren zonder schip in Indië waren gekomen en tot den „bonten adel” behoorden. Maar de Britsche *respectability* gruwde van zulke zedenverwildering op 't stuk van kleeding. Een inzender in de *Gazette* van 20 Juni 1812 gaf een berijmd „Vaarwel aan Samarang” ten beste, en daarin stouwtweg te verstaan, dat zoo'n kabaja eigenlijk in 't geheel geen kleeding was. Ironisch riep hij het vrouwendom toe:

How can I e'er forget, till memory fail,
 Your nymph-like forms in simple guise array'd;
 Your white Cabayas floating to the gale,
 On which with varying lights the moonbeams play'd!
 Disdained by you the various arts of dress,
 The pomp of ornament, the female boast!
 Our English damsels must with tears confess:
 „When unadorned, beauty's adorned the most.”

't Is waar, voegde de dichter malicieus er bij, de handen dienen haar tot vork en mes, een harer grootste genoegens is het sirihkauwen en zij vermaden ook de tabak niet, maar zou men hun dat euvel mogen duiden? Immers, de natuur zelve wijst het gebruik der handen aan bij 't eten — de vingers werden gemaakt vóór de vorken — de sirih verft de lippen zoo fraai rood en tabak is zulk een afdoend troostmiddel in 't verdriet. Enz.

„Er is een versje op ons gemaakt!” — zoo werd welhaast in Samarangsche dameskransjes gefluisterd; een versje, waarin de schimpscheuten steken zoo dicht als de pennen in een stekelvarken. En 't staat in de krant.

Doch deze Engelsche krant was voor de meeste dames een gesloten boek en zij zouden de strekking van dat „Vaarwel aan Samarang” nog niet zoo ras gevat hebben, ware niet in hetzelfde blad voor eene Hollandsche overzetting gezorgd door een behulpzaam vriend. (Zulke vrienden zijn er altijd). Maar toen bleef het bescheid ook niet uit. Eene voorvechtster, die zich *Njonja toewah* teekende — en het denklijk ook wel was — raapte dezen Britschen handschoen op en ving aan dezen onhoffelijken Engelschman door te schrijven in het Maleisch, dat haar blijkbaar zooveel gemeenzamer was dan het Hollandsch. Zij betoogde, dat wanneer zoo'n „orang Ingris” de zeden van het land, waar hij inwoonde, over den hekel durfde te halen, hij eerst eens naar de zeden van zijn eigen land moest kijken, die ook niet onberispelijk waren. Hadden de Samarangsche vrouwen al een sterke voorliefde voor sarong en kabaja, voor de sirihdoos en het rooken van seroetoes, of voedden zij zich volgens het kinder-alphabet: „A is een apje, dat eet uit zijn poot”, zij gingen zich althans niet te buiten aan zware, voor een tropisch klimaat ongeschikte spijzen, aan zware bieren en wijnen, en zij waren niet verliefd op de brandyflesch gelijk de „orang Ingris” —

Tra taoe minoem sari hari
 Port, madera, brandy, beer,
 Tra taoe makan beef en carry;
 Makanan boesock, English heer!

Een andere, ditmaal een mannelijke kampioen, trad voor deze gekrenkte jufferschap op en sloeg, eveneens in de *Java Government Gazette*, eenzelfden toon aan. Deze inzender, die, naar zijn naam te oordeelen, Michael Ferdinandez à Lopes, tot de Portugeesche „afzetsels” en derhalve tot de stamgenooten van *Njonja Toewah* behoorde, zei iets dergelijks in 't Hollandsch:

Wilt van een Indiaan dees korte les onthouwen:
 Schimp nimmer zonder reën op mannen of op vrouwen,
 Houd u bij roastbeef, bij madera, porter, bier,
 Want dat is welbeschouwd uw grootst, uw waar plezier.
 S. KALFF.

Voor hen, die er meer van willen weten.

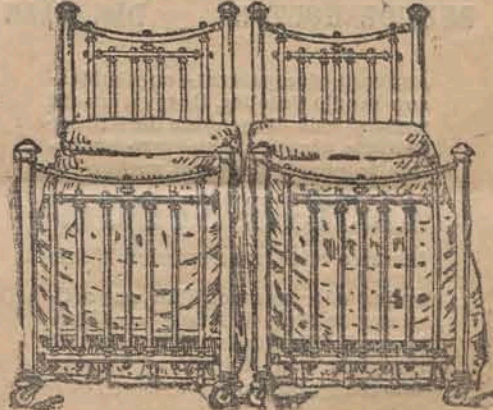
Naar aanleiding van het artikeltje „Een merkwaardige voornaam” in het Koloniaal Weekblad No. 8 van 23 Februari j.l., waarin de schipbreuk van het s.s. Willem I op de Lucipara's beschreven werd, vroeg eene belangstellende lezeres mij om nadere bijzonderheden over de lotgevallen van de opvarenden der sloep, die op weg naar Timor Delhi den zeeroovers in handen vielen en later tegen losprijs vrij kwamen.

In een verhaal over die schipbreuk, waaruit mijn schetsje getrokken was, wordt verwezen naar het werk „Voyages faits dans les Moluques” van den Luit. ter zee J. H. de Boudyck-Bastiaanse en kan aan den wensch naar meerdere bijzonderheden eenigermate worden tegemoet ge-

Firma AUG. SAVELKOUL
 Heerenkleeding naar Maat
Indische Uitrustingen
 BATAVIA - BANDOENG - SEMARANG - SOERABAYA
 AMSTERDAM, Singel hoek Heiligeweg.
 Vraagt geillustreerden Catalogus

Dans- Instituut
B. STERNFELD
 Leerling v. h. Instituut Jacques Dalcroze te Genève
 Koningin Emmakade 133 Tel. M. 3348
 'S-GRAVENHAGE
 Onderwijs in
Modern Dansen
 alsmede in
 Klassiek,
 Plastiek
 en Rhytmische
 Gymnastiek.

W. J. M. SIMONIS
 voorheen Firma Th. A. A. SIMONIS.
 GROENMARKT 34, over de Prinsestraat.
 TELEFOON H. 2120 DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN
 Groote keuze vanaf het beste tot het eenvoudigste.
 Magazijn geopend van 8¹/₂—12¹/₂ en van 2—6 uur.

Adverteeren doet verkoopen.

Het soliedste en goedkoopste adres
 VOOR
Gepantserde Hut- en Mailkoffers
 is bij
J. JACOBS, Weimarstr. 213, DEN HAAG
 Reisartikelen en Lederwaren

Centraal-Apotheek DE KOEDOE
 Frederik Hendriklaan 166 Tel. S. 1053
 ALLE RECEPTEN worden
 tegen den laagst mogelijken prijs gereed gemaakt

Zuid-Hollandsche Brood en Beschuitfabriek

WALDORPSTRAAT 16—22

's-GRAVENHAGE

TELEF. 1163

Beveelt zich bij Uwe

Seden aan.

Behalve GOED BROOD

wordt U een dividend

van 5 %o gewaarborgd.

123

HESSSELS & MAK

Valeriusstraat 44 - DEN HAAG - Tel. H. 3730

*1ste klas Fabrikaten Confectieschoeisel
Kuis 1ste rang voor Luxe-
en Orthopaedisch Schoeisel naar maat*

Protectie van voornaamste H. H. Medici hier te lande

ACADÉMIE DE DANSE MODERNE

N. DE PARMENTIER

BEZUIDENHOUT II DEN HAAG

Aanvang der privaat- en clublessen medio October. Desgewenscht worden ook lessen ten huize der families gegeven. Aan onze academie is voor dit seizoen verbonden

ANGÈLE SYDOW

Leerares v. h. Conservatorium R'dam

onder wier persoonlijke en artistieke leiding Privaat- en Clublessen in Rhythmische Gymnastiek Klassieke en Karakter Dansen worden gegeven.

Spreekuren dagelijks BEZUIDENHOUT II van 11—1, van 2—4 en van 6¹/₂—7¹/₂ uur. Prospectus op aanvraag.

Met beroemde merk
MIS MASTERS VOICE
GRAMOPHONES
EN PLATEN

LET WEL
HIS MASTER'S VOICE
BESTE MENSEN

WILLEM SPRENGER
Agent der Gramophone Comp. Ltd
PASSAGE 46 DEN HAAG
Tel. 3778

STEEPS IN DE GROOTSTE KEUZE VOORHANDEN BIJ

komen door over te nemen, wat genoemde schrijver daarvan in bedoeld werk mededeelt. Wellicht zullen ook anderen dan de vraagster die bijzonderheden willen weten.

De schrijver bevond zich 26 April 1837 ter reede van Soerabaya, toen de Willem I van daar vertrok en geeft de ontsteltenis weer, welke de tijding van de verschrikkelijke ramp op iedereen maakte. Die tijding kwam eerst begin Juni op Java, daar de sloep onder stuurman Kas de eerste berichten te Amboina in de laatste dagen van Mei had aangebracht.

Met grooten spoed werd daarop de Janus uitgerust, onder kommando van de Boudyck-Bastianse, om indien nog mogelijk ter hulpe te snellen. De Janus kon 18 Juni 1837 van Soerabaya vertrekken (de schipbreukelingen waren 14 Juni te voren reeds op Amboina aangekomen) en deed ter verversching onderweg Bima, gelegen op de Noordkust van de Oostelijke helft van Sumbawa, aan. Aldaar zag men tot groote verassing en blijdschap de sloep, die zes weken te voren (7 Mei) van de Lucipara's naar Timor Delhi was gezonden en die iedereen verloren had gewaand, omdat er sedert het vertrek niets meer van was vernomen, aankomen. Allen aan boord van de sloep zagen er uit als schimmen en bedelaars. Zij waren door Maleische zeeroovers ter hoogte van de Westereilanden aangevallen en beroofd en zouden zonder de tegenwoordigheid van geest van den stuurman Müller en den Javaanschen loods, die reeds tal van jaren den Indischen Archipel hadden bevaren en de Maleische taal behoorlijk machtig waren, ongetwijfeld vermoord zijn geworden.

De zeeroovers waren lang onzeker over het voorstel van Müller en den loods namens hunne makers gedaan, om hen tegen losgeld vrij te laten. In afwachting van de beslissing hadden zij reeds hunne gevangenen onder elkaar verdeeld, niet zonder het noodige getier en hevige twisten.

De gevangenen waren in den allerellendigsten toestand. Men had hen alles afgenomen wat zij hadden en men had hen zoo goed als naakt in een klein vaartuig opgehoopt, waar zij voor eenig voedsel dagelijks geroosterde djagoengkorrels kregen met een klein rantsoen water uit een klapperdop.

Van alles wat zij bezaten, hadden zij slechts hunne papieren geldswaarden kunnen houden, doordien zij voorgaven, dat het papier diende om sigaren te maken, wanneer zij tabak hadden.

De hoofdlieden der zeeroovers schoven veel opium en brachten hun tijd grotendeels met dobbelen door; dikwijls vormden de gevangenen dan den inzet. Eens werd Müller aldus verspeeld gelijk met een jongen Papoea tegen een met goud versierden kris.

Eindelijk hadden de zeeroovers, zwichtende voor de welsprekendheid van Müller, er in toegestemd hunne gevangenen tegen losprijs vrij te laten en het was, om tot die inwisseling over te gaan, dat zij te Bima waren aangebracht. De Javaansche matrozen werden evenwel nog aangehouden. Of deze laatsten spoedig daarna in vrijheid zijn gesteld, wordt door den schrijver verder niet medegedeeld. Men kan het er evenwel voor houden, dat het gouvernement te hunnen behoeve het noodige zal hebben verricht. W.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Indië—Australië.

Aan een onderhoud, dat de redacteur van de *Deli Cri.* had met den heer Teppema, consul te Sydney — opgenomen in het blad van 6 Jan. — ontleenen wij o.m.:

De heer Teppema is thans op een tweemaandse tournee door Ned.-Indië om dit land te leeren kennen. De Indische handelsbelangen op Australia

lië, die zich voortdurend uitbreiden, overtreffen ongeveer 44 maal den Nederlandschen handel op Australië. Indertijd is er in de Staten-Generaal, zoowel als in de pers, herhaaldelijk op aangedrongen dat de ambtenaren van den consulaire dienst in het Oosten in elk geval Indië zouden leeren kennen; de reis van den heer Teppema is een uitvloeisel van dezen wensch.

De betrekkingen met Australië zijn zeker nog uit te breiden, al is de vooruitgang in de laatste jaren reeds groot geweest. Van 1917 tot 1921 steeg de invoer van Indië in Australië van 18 miljoen tot meer dan f 100 miljoen, de uitvoer van Australië naar Indië van 15 miljoen tot f 30 miljoen; daarbij stonden de laatste cijfers reeds onder den invloed der malaise. Stond Ned.-Indië in 1913 nog op de negende plaats wat den invoer betreft, thans heeft het reeds de derde plaats in de rij veroverd en komt het onmiddellijk na Engeland en de Verenigde Staten, een zeer te waardeeren vooruitgang.

De voornaamste uitvoerproducten van Indië naar Australië zijn: suiker, minerale oliën, thee, kapok, koffie, rubber, tabak, specerijen, cacao, vezels, enz. Waar de suikeroogst in Queensland thans schitterend geslaagd is, zullen de groote suiker-aankopen vooreerst tot het verleden behooren.

De thee heeft een schitterende toekomst in Australië; dit land is een theegebruiker bij uitnemendheid; vijf keer per dag wordt er thee gedronken. In 1912 beliep de theeinvoer uit Indië reeds 5 miljoen pond, om in 1919/1920 te klimmen tot meer dan 25 miljoen pond. Ned.-indië zal echter alle krachten hebben in te spannen om met Ceylon te concurreeren, dat meer zorg aan de verpakking besteedt. Het is niet te verwachten, dat Australië Britsche thee zal gaan bevoorrechten, omdat de arbeidersregeringen en haar aanhang niet van dien vorm van belasting en bevoorrechtiging gediend zijn.

Ook met den invoer van rubber is Indië op weg zich een goede plaats te verschaffen op de Australische markt. Onze invoer steeg in 1920/21 tot meer dan f 1 miljoen. De vooruitzichten voor den rubberinvoer zijn, dank zij de uitbreiding der rubberindustrie in Australië, gunstig. Australië is met zijn groote afstanden voor een goed deel aangewezzen op auto-verkeer, dat bovendien bevorderd wordt door den hoogen levensstandaard en de groote salarissen. Er zijn drie rubberfabrieken, terwijl de meeste auto's er ingevoerd worden uit Amerika.

De Sumatrabak wordt er via Amsterdam ingevoerd; deze dekblad-tabak is een peuleschillelief bij den enormen invoer van tabak, voornamelijk Virginia, uit Amerika, voor de sigaretten-fabricage. Indië voerde in 1919/20 slechts voor f 1 miljoen tabak in; de totale invoer bedroeg f 30 miljoen.

De arbeidsmoeilijkheden van Australië bestaan nog steeds en stakingen blijven natuurlijk ook aan de orde, maar toch beginnen de arbeiders ook in Australië in te zien, dat ze met lagere loonen tevreden zullen moeten zijn, willen ze aan het werk blijven. Door den eisch van een „blank” Australië zal men vermoedelijk wel nooit kunnen komen tot een exploitatie van het tropische deel van Australië, hetgeen voor Indië een belangrijke concurrentie uitschakelt en bovendien de tropische producten van Ned.-Indië een belangrijke markt in Australië verzekert, zoolang wij weten te concurreeren. In zoverre is dus de eisch van een „blank” Australië voor ons een voordeel. En enkele Australiërs zien het nadeel daarvan voor hun eigen land ook wel in, maar zij durven het onderwerp toch niet goed aanroeren. „Too delicate, you know.”

Op Java bestaat een tendenz om het Australische vleesch te importeeren, waarover reeds meermalen geschreven is. Op bescheiden schaal wordt reeds levend slachtvee geïmporteerd, maar zoo goed als scheepsladingen bevroren vleesch hun weg vinden van Australië naar Europa, moet het ook mogelijk zijn een deel daarvan naar Ned.-Indië af te leiden. Alleen zal men dan in de Indische havens tot groote koelinrichtingen moeten komen. Ook in

Dans-Instituut NICK H. WISSE
Gediplomeerd Dansleeraar
PASSAGE 19 DEN HAAG

Club- en Privaatlessen
in de Moderne Dansen

Privaatlessen aan Heeren met medewerking van Dame (assistente). 16

Inlichtingen dagelijks van 2—4 en 7—10 uur.

N. LOEB - DEN HAAG
NOORDEINDE 109-111

KLEEDING EN MEUBILEERING
OP TERMIJNBETALING

Adverteeren doet verkoopen.

CORN. VAN DER SLUIJS

BINNENHUISARCHITECTUUR, MEUBELS, STOFFEN, ENZ.

ALLEEN NOORDEINDE 162A.

TEL. 4782

DEN HAAG.

kortgeleden weder voor het eerst sedert geruimen tijd een lading Australisch melkvee naar Java gezonden.

Met andere artikelen is Australië bezig geleidelijk de markt in Indië te verliezen, omdat het b.v. wat jams en biscuits betreft, niet kan concurreren tegen Engeland en Zwitserland. De Regeering is echter bezig meer aandacht aan dit vraagstuk te wijden.

Naar aanleiding van klachten over onvoldoende gewicht en onvoldoende verpakking van Australische artikelen, geeft de Federale Regeering strenge voorschriften voor uitvoering volgens etiket, voldoende gewicht en een goede verpakking. Bovendien zijn de handel en de industrie georganiseerd in de Kamers van Koophandel en langs deze instelling zijn de betrokken leveranciers gemakkelijk met klachten te bereiken.

Over het algemeen meende de heer Teppema in Indië minder belangstelling te hebben gevonden, dan waarop Australië met zijn groote mogelijkheden recht heeft en ook minder dan omgekeerd in Australië voor Indië bestaat. Men moge zeggen, dat Australië met zijn 5 miljoen zielen een betrekkelijk klein afzetgebied vormt, maar men mag niet vergeten, dat dit een zeer koopkrachtig publiek is en in dit opzicht de vergelijking met verschillende Oostersche landen met veel grootere bevolkingen gemakkelijk kan doorstaan. In een onlangs verschenen werk over China is zelfs aangegeven, dat Australië bijna even belangrijk is voor den buitenlandschen handel als..... China, een land met honderden miljoenen inwoners. Een ander bewijs daarvan is b.v., dat Australië met zijn 5 miljoen zielen een nationale schuld heeft kunnen dragen van £ 800.000.000.

D.i. rond 10 maal zoo veel als de schuld van Ned.-Indië met..... 50 miljoen zielen. Een nieuw bewijs, dat men niet alleen naar het zielental mag zien en bij het daarop baseren van Indië's draagkracht voorzichtig dient te zijn, voegt de redactie hieraan toe.

De heer Teppema heeft het voornemen om, straks te Sydney teruggekeerd, flink propaganda te maken voor Indië. Daarvoor krijgt hij van het Dep. van Landbouw een complete tentoonstelling van Indische producten mede. Hij wil ook een tentoonstelling inrichten in Melbourne, Adelaide en zoo mogelijk in Nieuw Zeeland en tevens de aandacht op Ned.-Indië vestigen als toeristenland. Hij kan dat te eerder doen, waar hij zelf buitengewoon getroffen is door hetgeen in Indië is tot stand gekomen. Hij had zich nooit een dergelijke voorstelling van Indië kunnen maken, noch wat bestuur, noch wat de ontwikkeling van handel en cultures betreft, om van het overweldigend natuurschoon van Sumatra b.v. maar heeslemaal te zwijgen. Bovendien zijn de Indische hotels, waar hij vertoefde, even goed als de Australische.

De richting van de „Indische Courant“.

Toen ik aftrad — aldus de heer J. Schaap in de *Ind. Cri.* — of, laat ons het kind bij den naam noemen, toen ik ontslag kreeg als hoofdredacteur van de *Java-Bode*, vroegen velen uwer mij: welk blad moet ik nu wel lezen. Men wenschte een blad, dat geleid werd in democratische richting, dat iedere levensuiting met waardeering, met het verlangen om diep door te dringen in het wezen ervan, beschouwde, en dat zeker niet vijandig stond tegen de nieuwe stroomingen van onzen tijd. En ook wenschte men een orgaan, dat op fatsoenlijke wijze de tekortkomingen van velen naar voren bracht en besprak, zonder die fouten als een soort relletje, als een welkome gelegenheid om te schelden en te hakken, aan te grijpen.

Het is merkwaardig — en voor mij een bijzondere genoegdoening — hoevele bewijzen van waardeering ik bij mijn ontslag als hoofdredacteur van vertegenwoordigers van tal van partijen en groepen mocht ontvangen. Dat van vrijzinnigen kant die waardeering werd getoond, spreekt haast vanzelf, maar hoevele bewijzen kreeg ik niet van Christelijke zijde, die wel hadden willen opmerken met

welk een devotie ik de zaken van godsdienstigen aard steeds behandelde en besprak.

Menig ambtenaar betreurde mijn heengaan. Als een vriend, als van een, die niet schold op den Inlander, die het goede van de Inlandsche beweging niet ongeacht liet en die een open oog had voor de nooden en zorgen der Inlandsche bevolking, werd mijn ontslag in de Inlandsche pers en onder de intellectueelen besproken. Ook in vakverenigingskringen werd mijn ontslag beschouwd als een uiting van de reactionnaire stroomingen van thans.

Mijne vrienden, gij hebt mij gevraagd, welk blad moeten wij lezen? Nu kan ik u het antwoord geven. Het is de *Indische Courant*, die in dezelfde richting zal gaan van de *Java-Bode* onder mijn leiding. Ook mijn benoeming als redacteur voor Midden-Java toont aan, dat men „die richting wil.“

Leger en vloot, sociale instrumenten.

De *Sum. Post* bespreekt het belangwekkende artikel „Het Indische leger als Vakschool“, van dr. G. J. Nieuwenhuis, waarin deze het denkbeeld pleit om door systematische vakopleiding het leger meer rechtstreeks dienstbaar te maken aan de economische ontwikkeling der maatschappij.

Het leger zal volgens de denkbelden van dr. N. meer moeten worden een doorgangshuis van minder ontwikkelden naar de verschillende lagere beroepen. Dat ligt geheel in de lijn der ontwikkeling van dit land en de wereld daarbuiten. Leger en vloot zullen meer en meer worden sociale instrumenten. Hun beteekenis zal minder eng, meer algemeen worden, wat weer als symptoon geheel past bij de neiging tot minder speciale, meer algemeene soldatenopleiding.

Indië hunkert naar degelijke vaklui, die..... geen opzichter worden. De ambachtsscholen zullen die weinig geven. Zoolang de maatschappij nog niet verzadigd is met opzichters en klerken, zullen de schoone handen-baantjes geprefereerd worden, te meer omdat ons heele lager onderwijssysteem die neiging sterk bevordert.

Maar niet alleen de maatschappij, ook het leger zal er door winnen. Er is dan een perspectief, verder dan het pensioen. Ze zal ook een wondeplek in ons Indisch leger kunnen genezen. Ook de instinten, die prostitutie en concubinaat opriepen, zullen in andere bedding worden geleid.

De nieuwe opvoedende taak van het leger zal — waar ze in Amerika en de Filippijnen succes heeft — voor de Aziatische landen ook groote kans van slagen hebben. Ook voor ons Indië. De maatschappij vraagt om een oplossing in dezen zin, het leger behoeft ze en de bibit is er, zoowel bij manschappen als bij leger-officieren.

Wat in Indië ontbreekt.

De heer Henri Borel beloogt in de *Java-Bode* — van 14 Dec. — uitvoerig, hoe in Ned.-Indië een Gids behoort te worden uitgegeven ten behoeve van toeristen uit den vreemde en van eigen bodem, waarbij Japan met de groote serie „Guide Books“ ten voorbeeld gesteld wordt. Eerst een deskundige verhandeling over land, volken, godsdiensten, geschiedenis, kunst, enz. en dan een behoorlijk Reis Handboek.

Ook bewoners van Indië zelf hebben dat hard nodig, zegt schr. o.m. Het is mij telkens opgevallen, van Batavia naar Soerabaia reizend, hoe erbarmelijk weinig reizigers gewoonlijk weten van de pracht, waar zij doorheen gaan. Van de bergen b.v. kent men wel zoo ongeveer den Salak en den Gedeh, maar in de Preanger gekomen is het al dadelijk mis en de Preanger eenmaal voorbij is alles zóó vreemd of onbekend, of men in een vreemd land reisde. Ik heb eens in een volle coupé gezeten met reizigers, die geen van allen wisten, dat zij voorbij den Lawoe reden! Trouwens, het interesseerde hun maar matig. Het is namelijk opmerkelijk, hoe weinig Nederlanders, al zijn zij jaren in de tropen, van Indië afweten. Dezelfde onbekendheid met geografische bijzonderheden treft u, als ge eens „hoven“, d.i. in de bergen, komt te

Firma B. SCHOEMAKER
Engelsche Kleermakerij
29 WESTEINDE DEN HAAG 12A
Engelsche Stoffen

F. C. DE BRUYN
eenigst adres voor de bekende
„Parakan Salak“ Thee,
f 1.00 per pond.
NEEMT PROEF.
Danckertstraat 43. Tel. N. 4088 en M. 4089

HOFLEVERANCIERS.
Wed. H. RAHDER & Zoon
Wijnhandelaren
Filiaal: 's-Gravenhage Hoofdkantoor: Amsterdam Filiaal: Arnhem Filiaal: 190 Gorinchem
Hoemskerckstr. 1a Binnenkant 25 N. Plein 15 O. Vischmarkt
Tel. N. 3493. Intero. Tel. 359. Tel. 289. Tel. 61.
Prijscouranten worden op aanvraag gaarne toegezonden.
Voor Export speciale conditiën.

N.V. MEUBELFABRIEK
V/H LE COINTRE & CO.
Ameublementen
Belimmeringen
Gordijnen
Tapijten
Modelhuis: Oude Molstraat 32
'S-GRAVENHAGE TEL. H. 8068

Wist U
dat wij drukken het Tijdschrift
NEDERLANDSCH INDIË OUD EN NIEUW
En ook
het bekende blad van Architect
ED. CUYPERS
HET HUIS OUD EN NIEUW
Dit bewijst
dat wij naast Handelsdrukwerk ook
eerste klas Kunstdruk kunnen ver-
vaardigen.
N.V. Drukkerij ten Hagen
Nobelstraat 20 Den Haag Tel. H. 474

MAISON H. SIMONS
Mantel- en Costuummagazijnen 157
HEULSTRAAT 13 naast „Boeatan“
en NOORDEINDE 17a.
zijn steeds voorzien van het
NIEUWSTE op het gebied van
DAMESKLEEDING
Goede pasvormen. Solide Stoffen. Billijke prijzen.

Parkhotel
 van Stolkpark, Scheveningsche Boschjes.
 Tel. S. 733 - S. 1525 - S. 467
EERSTE RANGS FAMILIEHOTEL
 Centrale Verwarming, Electricisch Licht, Baden,
 Rustige ligging.
LIFT.
 Bijzonder geschikt voor Zomer- en Winterverblijf.

Maison van Wijk
 Obrechtstraat 57 - 's Gravenhage - Telefoon H 2665
UITZENDING VAN DINERS vanaf f 1.00
 Speciaal ingericht tot het leveren aan huis van
 Dejeuners, Diners en Soupers.
125 KOUDE EN WARME SCHOTELS. J. H. M. KOETS

UITZENDING
Hollandsche en Indische Diners
N. OESIN.
 Hollandsche Diners van f 1.75, f 2.50, f 3.50, f 4.50
 Soep, Croquetten, Aardappelen,
 Vleesch en Pudding.
 Indische Diners met rijst . . . . . vanaf f 2.50
 Diners van zeven gerechten . . . . . - 2.50
 Kip met acht gerechten . . . . . - 3.50
 Kip met negen gerechten . . . . . - 4.50
 Aanbevelend,
N. OESIN,
 BEIJERSTRAAT 38 TELEFOON W. 5173.

Hotel-Café-Restaurant
„Boschhek”
 Tel. B. 606 DEN HAAG

Modern ingericht Hotel
Centrale Verwarming
Warm- en Koudwaterleiding
Kegelbanen Tennisbanen
Garage met werkplaatsen

Dagelijks van 6 tot 10 uur
DINER.

Voor Hotelgasten en Bezoekers
 heeft „Boschhek” Luxe Auto's
 disponibel.

VAN STRAALEN MONSIEUR & ERKELENS.
WIJNHANDEL
 Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Leuvehaven 34, Tel. 2456.
 Bijkantoor: DEN HAAG, Lloydgebouw
 Piet Heinplein, Tel. M. 3874
 M. 3875
 Bijkantoor: DEN HELDER,
 Hoofdgracht 37, Tel. 83.

logeeren. Noch in Tosari b.v., noch in de Preanger, of wár ook „boven”, zijn behoorlijke Gidsen of Handboekjes te krijgen. Op het schitterende terras gezeten van het Hotel Sanatorium Ngamplang bij Garoet kennen maar heel weinigen de majestueuze bergen en bergketenen, die zich in pralend panorama in de verte voor hun verheffen, en er bestaat geen enkel boekje, waarin de verschillende tochten en tochtjes, die men in Tosari of de Preanger kan maken, beschreven worden.

Na medegedeeld te hebben, dat de heer J. Z. van Dijk van voren af aan begonnen is een Gids samen te stellen voor de Ned.-Ind. Hotelvereeniging, voor alle tochten, die men op Java kan maken, vervolgt schr.: Er dient echter nog meer te worden gedaan en het is m.i. de Ned.-Ind. Regeering zelve, die van dit onderwerp een voorwerp van Staatszorg dient te maken. De Boroboedoer, de Tjandi's van Prambanan en van het Dieng Plateau, de kunstwerken op Bali niet te vergeten, en zooveel andere schatten meer, zij dienen niet enkel, zooals thans voor „geleerden”, maar voor den toerist uit den vreemde op bevattelijke en toch deskundige wijze in een inderdaad handig „Handboek” te worden beschreven, zoowel in 't Nederlandsch als in andere talen, zoodat de toerist in Indië er niet steeds als een vreemde voor behoefte te blijven staan. Er zijn in Japan bijna ontelbaar veel meer historische kunstmonumenten en kunstvoorwerpen dan op Java, en toch is het Ministerie van Onderwijs er in geslaagd in zijn eenvoudig, keurig Handboek van geringen omvang, in beknopten vorm een „Synopsis of the History of Japanese Art” te geven, die voor den vreemden toerist van onschatbaar belang is. Behoeven wij ons, wat onze koloniën aangaat, door de Japansche Regeering te laten beschamen door achterlijkheid? Mijn inziens niet. Maar dan behoort er eindelijk eens iets gedaan te worden!.....

Uit Oude Nieuwsbladen.

Circulaire van den Gouverneur-Generaal van N.-I. 3 Januari 1872, gezonden aan de Directeuren der Departementen en aan de Hoofden van Gewestelijk Bestuur:

Een krachtig bestuur kan alleen bestaan, waar de landsdienaren, van de hoogsten tot de laagsten, elkander begrijpen, de eersten weten wat zij willen, de laatsten weten wat van hen wordt gevergd.

Het eerlijk en oprecht streven om het algemeen belang te bevorderen, moet de band zijn die hen onderling verbindt.

Ik verlang de waarheid ontdaan van politieke tooisels en niet verminkt door dat men haar tracht te plooiën naar eene algemeene richting die men voorstaat of meent te moeten voorstaan.

Ik verlang afdoening van zaken en, in verband daarmee, staking van het misbruik van consulteren en rapporteren.

Het vragen van advies worde tot het noodzakelijke beperkt en niet overdreven.

De rapporten moeten beknopt, duidelijk en zakelijk zijn en vooral niet ontaarden in tijdroovende en geestdriftloodende verhandelingen.

Bovenal verwacht ik eerlijkheid en oprechtheid in de medewerking van feiten en beschouwingen.

Het gezag moet worden geëerbiedigd en weten zich te doen eerbiedigen.

De inlandsche hoofden moeten worden in eere gehouden, zij behooren de natuurlijke beschermer van den inlander te zijn.

Ik ben voorstander van beschaafde vormen, omdat zij het gevoel van eigenwaarde opwekken en levendig houden en, zoo doende, een krachtigen hefboom tot plichtsbetrachting daarstellen.

De ambtenaren, die zich in de bovengenoemde richting onderscheiden, kunnen rekenen op mijn sympathie.

Lief de onder U dienende Europeesche en Inlandsche ambtenaren met den inhoud dezer be-

Tel. Interc. H 447.
Hotel de Bellevue
 Bezuidenhout 15
 's-GRAVENHAGE

kend te maken op de U meest gepast voorkomende wijze.
 (Nieuwe Amsterd. Courant van 25 Febr. 1872).

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Berichten uit Bandoeng.

De medewerker van de „Pewarta Soerabaya” stelt zich in dat Nieuwsblad van 24 November 1921 de vraag, of de tegenwoordige tijd ter hoofdplaats Bandoeng, werkelijk zóo ernstig is, als men in vele kringen hoort beweren.

Wanneer men geloof hecht aan de verklaringen van de handelsmannen, dan zou het in hun tak van bedrijf er werkelijk niet rooskleurig uitzien.

Alle handelsartikelen dalen in prijs en men ziet met duur ingekochte voorraden, hetgeen tot ernstige geldelijke verliezen aanleiding geeft.

Bloeiende de handel nu maar, dan zouden die bezwaren wel kunnen worden ondervangen en zou de toestand wel terecht komen, doch dat is het geval niet.

Het zijn vooral de Batikhandelaren, die ernstig klagen, dat de verkoopprijzen tot 50 pCt. zijn gedaald, en, waar tengevolge van de bezuinigingsmaatregelen der Regeering, minder wordt gebouwd, daar klagen ook de houthandelaren in hun tak van bestaan.

Deze hebben in de laatste jaren veel geld verdiend en valt de tegenstelling dus des te ernstiger op.

Nu is het vreemd, dat bij andere bevolkingsgroepen die malaise niet zóo wordt gevoeld, hetgeen men moet opmaken uit het feit, dat de gelegenheden, waar men zich met het hazardspel kan bezighouden, altijd overvuld zijn en in aantal, in den vorm van sociëteiten, toenemen.

Het schijnt, zegt de schrijver, dat die toestand te Bandoeng, niet al te best wordt begrepen, hetzoo omdat de politie er de lucht niet van heeft, hetzoo dat zij zich, om de een of andere reden, daarin niet wil mengen.

Eén der Europeanen, te Bandoeng woonachtig, houdt zelfs in zijn huis een gelegenheid er op na, waar hanengevechten worden gehouden, vergezeld van wedpartijen, waarbij geen geringe sommen worden verspeeld.

Tot heden trad de politie nog geen enkele maat hiertegen op.

De hoofdplaats Bandoeng neemt steeds in fraaiheid toe en breidt zich al meer en meer uit.

Tal van personen komen zich van elders vestigen, hetzij om er een bestaan te vinden in den handel, hetzij vanwege het gunstige klimaat, met het gevolg dat, hoewel steeds wordt bijgebouwd, er toch woningnood bestaat.

In verband met die uitbreiding worden de smalle kampongwegen verbreed, tot groote vreugde van de kampongbewoners en als dat werk voltooid is, zal dit zeker veel bijdragen tot verfraaiing van de stad.

De handelaren in zoute visch hebben de plaats moeten verlaten en hunne winkels zijn naar Andjoe verplaatst, met het gevolg dat een 30-tal woningen beschikbaar zijn gekomen, die nu door andere handelaren worden bewoond.

Het bezwaar van den onaangenamen reuk van zoute visch, die vroeger velen hinderde, is nu gelukkig opgeheven.

De Sarikat-Postel, Afdeeling Semarang.

Het bestuur van deze vereeniging van het personeel van den Indischen Post- en Telefoondienst heeft in de „Sinar Hindia” van 3 December een oproep geplaatst tot het personeel, om het op te wekken tot meerdere aaneensluiting en krachtige actie dan tot nu toe is ten toon gespreid.

Daaruit blijkt, dat in het jaar 1919 de vereeniging van Inlandsche postdienaren werd opgericht en met groote opgewektheid de aaneensluiting wettig tot stand gekomen.

In het jaar 1920 werd de naam veranderd en aan de vereeniging de naam van Sarikat Postel gegeven.

Zij beschikte over leiders, die van elcers kwamen.

Het meest aan te bevelen
INDISCH RESTAURANT
 LAAN VAN MEERDERVOORT 68, DEN HAAG
 Dagelijks geopend van 12 tot 9 uur.
Uitsluitend Indische Tafel.
 Directeur: J. VAN GEEMERT

Tel. 1187 **MAISON VAN RIJN** Meermalen Bekroond
Marnix **CUISINIERS**

Prins Hendrikstr. 28 - DEN HAAG - v. Galenstraat 43
Dejeuners, Diners, Soupers, etc. Hors d'Oeuvre
Varié, Mayonaises, Salades, Koude en
Warme Schotels, enz. enz.
Meest Gerenommeerde Inrichting hier ter Stede.

Afdeeling INDISCHE KEUKEN

Uitzending van alle gewenschte Indische Schotels, bereid door speciaal geëngageerd vakkundig personeel,

Indische Menu's: f 2.- en f 3.- p. p.

Thuisbezorgd in verwarmde verzegelde Bussen.

men, de vereeniging kwam tot zekeren bloei en deed nuttig werk voor de leden.

Doch sedert is daarin verandering gekomen. De voorzitter Tjokroaminoto, de ondervoorzitter Moeso en de medewerker Mohamad Sanoesi zijn in de gevangenis terecht gekomen, doch dat mag, volgens het bestuur, geen reden van den achteruitgang zijn, ten eerste omdat de zaak der beweging niet afhankelijk mag zijn van de aanwezigheid van een paar leiders en ten tweede, omdat er genoeg bekwaame personen in de vereeniging zijn, die als leiders kunnen optreden, zooals de heeren Salim, Soepardi, Abdoelmoeis en tal van anderen.

Het bestuur der vereeniging vraagt zich af, of de slapheid der leden misschien een oorzaak vindt in de voldoende bezoldiging, waardoor men zich tevreden gevoelt?

De leden moeten die vraag maar voor zich zelf beantwoorden, doch mogen daarbij hun plicht van samenwerking niet vergeten.

In geheel Ned.-Indië zijn 185 Post- en Telegraafkantoren, 299 Hulppostkantoren en 156 Telefoonkantoren met een totaal personeel van 9000 personen.

En als van dat aantal nu een derde deel lid was van de vereeniging, dan zou men reeds een vrij krachtige organisatie kunnen vormen, die over een eigen orgaan zou kunnen beschikken en tal van ongewenschte regelingen zou kunnen bestrijden.

In de postwereld zijn reeds een voldoende aantal behoorlijk onderlegde jongelieden, die tot steun zouden kunnen zijn van zoovete minder gunstig bedeelde.

Vroeger was er een orgaan en telde men 20 afdeelingen, doch deze geven thans geen teken van leven.

Men hoort evenwel, dat zij, in vereeniging met de afdeeling Semarang, zullen willen medewerken om de vereeniging weder op de been te helpen en dan eene nieuwe organisatie voor te bereiden.

UIT DE CHINEESCHE PERS

Ontvoeging van het Chineesch Bestuur in Ned.-Indië.

In de „Perniagaan“ van 19 November 1921 wordt de opmerking gemaakt, dat, terwijl het Europeesch bestuur in Ned.-Indië al zijne gedachten concentreert op de ontvoeging van het Inlandsch bestuur, die van het Chineesch bestuur in het geheel niet in aanmerking komt, niettegenstaande daarnaar door de Chineesche volksgroep ten eerste wordt verlangd.

Daarbij wordt er op gewezen, hoe in alle rechtszaken de belangen der Chinezen worden gelegd in handen van Inlandsche Officieren van Justitie of Djaksa's, terwijl de Landraad, d.i. het gewone rechtcollege voor Inlanders en Chinezen, waarvoor deze hebben te verschijnen, hoofdzakelijk is samengesteld uit Inlanders, die van de toestanden en gebruiken der Chineesche samenleving niet op de hoogte zijn.

Dat het Chineesche element zich in dit opzicht niet veilig gevoelt, is verklaarbaar, hetgeen, naar schrijver's meening, voldoende aanleiding is om nu eens te zeggen en het Europeesch bestuur te herinneren aan den plicht om voor de Chineesche belangen te waken.

Hij ziet niet de noodzakelijkheid in, dat, als men aan de Inlandsche bevolking rechtcollege's geeft, waarin landgenooten zitting hebben, men zulk eene regeling blijft onthouden aan de Chinezen, die er op vertrouwen, dat spoedig het oogenblik zal aanbreeken dat zóodanige voorzieningen en verbeteringen in hun bestaan zullen worden gebracht, dat zij bevrediging zullen schenken.

Voor het geval dit niet duidelijk genoeg mocht zijn en de Regeering wil weten hetgeen aan de Indische-Chineesche volksgroep billijkheidshalve toekomt, zou de Directeur van Binnenlandsch Bestuur zich kunnen verstaan met de Chineesche volksleiders, die, hetgeen onduidelijk mocht zijn, zouden kunnen ophelderen en misverstanden zouden kunnen opheffen.

Die volksleiders moeten daarbij paraat zijn. Een al te passieve houding van hunne zijde zou wel eens aangenaam kunnen zijn aan hen, die tegen al te veel inspanning op zien.

In elk geval, meent de schrijver, moeten zij zich niet laten overbluffen.

Binnenlandsche toestand in Zuid-China.

De correspondent van de „Hong Kong Daily News“ heeft een onderhoud gehad met den Minister van Buitenlandsche Zaken der Cantonsche Regeering, ten einde te weten te komen, in hoeverre die Regeering op steun uit de provinciën kon rekenen bij de vervulling van hare taak.

Tijdens het onderhoud, dat in de „Perniagaan“ van 22 November 1922 werd opgenomen, zou de Minister, de heer Dr. Wu Ting Tang, hebben verklaard, dat het hoofdzakelijk de 7 provinciën Kwangsi, Kwangtung, Yunau, Kweichow, Szechuan, Hunan en Schenzi zijn, waarop de Cantonsche Regeering rekenen kan.

Uit de andere provinciën komt ook wel hulp, doch deze is niet altijd zichtbaar, terwijl andere deelen van China het gunstige oogenblik afwachten om openlijk partij te kiezen en steun te verleen.

Naar Dr. Wu's meening is dat moment niet zoover meer af, nu de Westersche mogendheden op het punt staan het Chineesche gezag te Peking niet meer te erkennen, alwaar, volgens hun zeggen, slechts in schijn een Republiek, doch in de werkelijkheid een Monarchie bestaat, die geleid wordt door het militair element.

Die geheime actie heeft de volksbelangen belangrijk achteruit gezet.

Persoonlijk ondervond hij die stille medewerking reeds in het jaar 1903, toen hij nog onder-Minister van Buitenlandsche Zaken was.

Wanneer hij in die functie den Keizer bezocht, adviseerde hij dezen altijd de noodige moderne verbeteringen in het bestuur in te voeren, doch geleidelijk werkten van de andere zijden dan zóodanige invloeden, dat hij zich bij het bespreken der onderwerpen wel moest terugtrekken.

Vervolgens kwam de expeditie van Dr. Sun-Yat-Sen ter sprake.

De ten deze ontvangen inlichtingen waren evenwel niet bijzonder duidelijk; alleen bleek het, dat de actie van den revolutionairen leider, geen militair optreden tegen Peking beoogde, doch meer moest dienen om het gezag in de provincie Kwangsi te helpen schragen.

Het bestaan van Peking, hing, naar de meening van den Minister, af van den steun, dien de Westersche mogendheden willen geven.

Wanneer die steun wegvalt, is de Pekingsche Regeering ten doode opgeschreven.

Volgens mededeeling in de „Hongkong Daily Press“, heeft de Bank van China aan het Pekingsche kabinet schriftelijk den financieelen toestand van het land uitvoerig uiteengezet en toen er op gewezen, dat de geleende som van 20 millioen Dollar ten behoeve van de verschillende administratiën van den civielen dienst niet tot haar recht is gekomen en dat zij, in verband daarmee in den vervolge, geen verderen geldelijken steun kan verstrekken.

De aangeboden cheques van de verschillende diensten werden dan ook niet gevalideerd.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Tijdschrift Ind. Taal-, Land- en Volkenkunde over besnijdenis.

In de maand Augustus 1921 werd ter gelegenheid van het Congres der Far Eastern Association for Tropical Medicine in een der lokalen van het nieuwe S.T.O.V.I.A.-gebouw op Salemba een tentoonstelling van de in verschillende streken van den Indischen Archipel gebruikelijke besnijdenis-instrumenten en -artikelen georganiseerd. Daarvoor was door Dr. B. Schricke de hulp van verschillende personen (bestuursambtenaren, Indische artsen, onderwijzers, enz.) ingeroepen, die in grooten getale hunne mede-

Grand Hotel Restaurant „ALLARD“

Kruiskade 32 - ROTTERDAM - Telef. 12692

Alle Kamers zijn voorzien van Koud- en Warmwateraanleg.

Huis van den 1sten Rang

Grand Hotel Restaurant „Central“

In alle Kamers warm en koud water
De meest bekende Inrichting der Residentie.

HOTEL PAULEZ

geeft weder dagelijks van 3.30 tot 5.30 uur, zijn bekende intieme

Afternoon-Tea-Concerten

door het ensemble

WILLY HONSBEEK & S

Lunchroom - Thee-Concert

„DE OUDE VETTE HEN“

DEN HAAG bij het Stadhuis

Zorg dat Uw zaak in alle opzichten een goeden indruk maakt

Zij maakt geen goeden indruk met slecht of 2de klas drukwerk.
Eerste klas drukwerk tegen concurrerenden prijs levert U

DRUKKERIJ TEN HAGEN

Nobelstraat 20 DEN HAAG Tel. H. 474

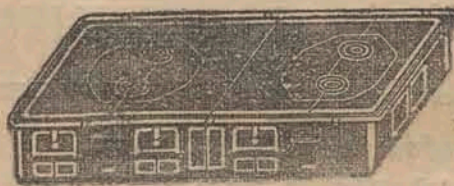
Confiserie en Chocolaterie Royales

J. A. Krul

Salon de Rafraichissements

NOORDEINDE 44

DEN HAAG

Fabriek van 144 FORNUIZEN

met toebehooren voor Hotels, Restaurants, Gestichten, enz.

Fa P. J. MEIJIS & ZON Wassenarsche- straat 1, 3, 5, HOFFOVERANCIERS

SCHIEVENINGEN Telef. interc. 654

GRAND HOTEL COOMANS

ROTTERDAM - HOOFDSTEEG

Hotel bevat 250 Kamers met stroomend koud en warm water; 30 Kamers met Badkamers verbonden.

Logies met Ontbijt vanaf f 3.25 per persoon.

De aandacht wordt gevestigd op de moderne Tearoom, uitkomend aan den Houttuin en op het daarachter gelegen luxe ingericht Restaurant BRISTOL.

De Directeur H. HOLTHAUSEN

Nederlandsch Indische Escompto Maatschappij

Opgericht in 1857

Kapitaal f 50.000.000.—
 waarvan geplaatst en
 volgestort f 47.000.000.—
 Reserve f 11.000.000.—

Hoofdkantoor te BATAVIA.

Agentschappen in de voornaamste plaatsen van
 Nederlandsch-Indië, te AMSTERDAM en te
 'S-GRAVENHAGE,
 Lange Vijverberg 13.

Het Agentschap te 's-GRAVENHAGE
 belast zich met alle Bankzaken, alsmede
 met aan- en verkoop van Effecten.
 Neemt gelden à deposito en in rekening-
 courant tegen rentevergoeding.

Safe-Deposit.

Open en Gesloten Bewaarneming.

HAARLEMSCHE BANKVEREENIGING

HAARLEM, LEIDEN, AALSMEER
 BEVERWIJK, BLOEMENDAAL
 EDAM, HILLEGOM, HOOFD-
 DORP, LISSE, PURMEREND
 IJMUIDEN, ZANDVOORT.....

KAPITAAL EN RESERVE ca f 5.000.000.—

Rotterdamsche Bankvereeniging

Kapitaal f 75.000.000.—
 Reserve f 35.000.000.—

ROTTERDAM	AMSTERDAM	's-GRAVENHAGE
Boompjes	Rokin	Mauritskade
Coolsingel		Bezuidenhout
Delftshaven	ZAANDAM	Kneuterdijk
Feijenoord		NAALDWIJK
SCHIEDAM		RIJSWIJK
VLAARDINGEN		SCHEVENINGEN

Deposito's

Cheque-Rekeningen m. rente-vergoeding

Handelscredieten

Voorschotten in Rekening-Courant
 Gelegenheid tot Open- en Gesloten
 Bewaargeving.

SAFE-DEPOSIT

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM BATAVIA 's-GRAVE HAGE

Ampenan, Bandoen, Bombay, Calcutta,
 Cheribon, Gorontalo, Hongkong, Koba, Makas-
 sar, Medan, Menado, Palembang, Pekalongan,
 Probolinggo, Semarang, Shanghai, Singapore,
 Soerabaya, Tegal, Tjilatjap, Weltevreden.

Kapitaal f 55.000.000.— Reserven f 47.750.000.—

werking verleenden, waardoor genoemde tentoonstelling
 uitstekend geslaagd mag heeten.

De inzendingen waren vergezeld van toelichtende nota's,
 die zijn verzameld en geplaatst in Deel 60 (afl. 5 en 6) en
 61 (afl. 1) van bovengenoemd tijdschrift, voorafgegaan door
 den tekst eener in de Engelsche taal door Dr. Schrieke op
 genoemd Congres gehouden voordracht „Some remarks on
 circumcison in Dutch-India”.

De verkregen stof is aldus ingedeeld: Over de besnijdenis
 op Java. — Over de besnijdenis op Sumatra en omliggende
 eilanden. — Over de besnijdenis op de Kleine Soenda-
 eilanden. — Over de besnijdenis op Celebes met omliggende
 eilanden. — Literatuur-opgave.

Sommige der bijdragen zijn betrekkelijk kort, andere
 meer uitvoerig, een enkele — zooals bijv. die van den Ind.
 arts R. Seno Sastroamidjojo: Besnijdenisgebruiken te Selat-
 Pandjang (eiland Bengkalis), is tot een belangwekkende
 studie uitgedijd en gezamenlijk geven ze een goed beeld
 van de besnijdenis, zooals deze in de beschreven streken
 in zwang is, waartoe niet weinig bijdraagt de illustra-
 treering.

Dr. Schrieke zegt in zijn Voorwoord o.m. „Met de publi-
 catie wordt beoogd het bekend stellen van deze materiaal-
 verzameling, waartoe mede de hoezeer wellicht nog in-
 complete literaturopgave aan het einde van deze verhan-
 deling dienstig kan zijn. Tevens bedoelt zij echter anderen
 op te wekken tot het beschrijven van de besnijdenisgebruiken
 in de nog onbehandeld gebleven streken, terwijl de leeu-
 tuur van de hierachter volgende mededeelingen wellicht
 anderen zal prikkelen het hier gepubliceerde nader aan te
 vullen of toe te lichten. In afwachting van deze nieuwe bij-
 dragen is daarom boven dit artikel het cijfer 1 geplaatst.
 Het zij mij mitsdien vergund ieder belangstellende tot het
 ruimschoots geven van addenda en corrigenda op te wek-
 ken, opdat deze materiaal-verzameling zoo volledig moge-
 lijk worde!”

Notulen der vergaderingen van het Bataviaasch Genootschap.

We ontvingen van deze altijd interessante publicatie Deel
 59, afl. 1; ze bevat, behalve de notulen der Directie-verga-
 deringen van 24 Jan. en 4 April 1921, o.a. de volgende bij-
 lagen: Dajaksche toespraak bij gelegenheid van hoog be-
 zoek, groote feestelijkheden, enz. — Brief van O. L. Hel-
 frieh over de overlevering betreffende Tjjang Bengkok. —
 Verslag nopens het geschil over den Chineesch tempel te
 Tjandjoer.

Ir. G. J. Dijkerman over de ingenieurs in Indië.

In de Ingenieur van 4 dezer leest men. De burgemeester
 van Soerabaja met verlof Ir. G. J. Dijkerman heeft op 27
 Febr. in de Studentenvereniging „Onze Koloniën” en de
 Vereeniging van aanstaande Staatsingenieurs in Ned.-Indië
 een voordracht gehouden: getiteld: „De ingenieur in Indië,
 zijn leven, werken en financieele omstandigheden.” Hij gaf
 daarin allereerst een overzicht van zijn eigen Indische loop-
 baan vanaf 1907, toen hij als aspirant-ingenieur bij den
 Waterstaat en 's Lands Burgerl. Openb. Werken in Indi-
 schen dienst trad, wees op de belangrijke opdrachten dik-
 wijls aan jonge ingenieurs gegeven, waardoor zij worden
 opgeleid tot zelfstandigheid en verantwoordelijkheid. Hij
 bestreed het dwaalbegrip, dat men in Indië een lui leven
 lijdt. Integendeel, men verwacht van den ambtenaar intens-
 sief en veel werk; hij moet snel kunnen besluiten, zonder
 daarbij grove fouten te maken. Hij is de technisch adviseur
 voor het gewest, men beschouwt hem als een technisch
 orakel. De aangename werkring helpt over veel onaange-
 naams heen, zelfs over slechte salariering. Indië heeft be-
 hoefte aan jonge krachten, die ons tweede vaderland voor-
 uit kunnen helpen. De gezondheidstoestand is voor de mees-
 ten, als zij hygiënisch leven, betrekkelijk goed, ondanks de
 hitte, die echter het voordeel heeft van gelijkmatige tem-
 peratuur. Vreest dus — zoo eindigde hij — de Indische
 loopbaan niet, als straks de hoog noodige verbetering der
 salarissen zal worden aangebracht, zult ge er nimmer be-
 rouw van hebben in Indië uw werkring te hebben gezocht.

Prof. Dr. H. Blink.

In Eigen Haard van 25 Febr. huldigt Mr. R. E. Kielstra
 in hartelijke bewoordingen Prof. Blink, naar aanleiding van
 diens 70en verjaardag. Een goed gelijkend portret — in
 Vragen van den Dag en Tijdschrift voor Econ. Geographie,
 welke periodieken eveneens den jubilaris huldigden, kwam
 geen afbeelding voor — verhoogt de waarde van het artikel.

Fransen van de Putte. 1822—1902.

In het Maart-nummer van de Gids herdenkt Prof. Mr. C.
 van Vollenhoven den staatsman I. D. Fransen van de Putte,
 die als kamerlid en minister van koloniën een baanbreken-
 de rol heeft vervuld ten opzichte onzer koloniale politiek.
 Met enkele woorden kunnen we de strekking van Prof.
 v. V.'s met warmte gesteld artikel weergeven: Bezien met
 het oog der negentiende eeuw, valt in Putte's werk bovenal
 te prijzen het leggen van een bruikbaar, modernen grond-

UTRECHTSCH BANKVEREENIGING

OPGERICHT 1873.

Kromme Nieuwe Gracht 20 UTRECHT

Behandelt alle Bankzaken.

Verhuurt loketten in hare Brand- en
 Inbraakvrije bewaarkluis.

De Directeuren: ANTON M. DE LEEUW
 W. RIJCKEN Gzr. 211

Oranjobank

Noordeinde 39 - DEN HAAG - Telef. H. 3407.
 Handelscredieten, Rekening-Courant,
 Deposito's Incasso's,
 Spaarbankboekjes rentende 4 pCt.

slag voor Indië's welvaart. En..... Bezien met het oog de
 twintigste eeuw, staat Putte in even gunstig licht.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap.

De Maart-afl. opent met een mooie bijdrage over de
 Hollanders op Ceylon, door Edw. H. van der Wall. Bewer-
 en voorzien van aantekeningen door J. F. L. de Balbi-
 Verster (met afbeeldingen). — De hr. H. T. J. Bijlmer
 publiceert een opstel: „Met de Centraal Nieuw Guinee ex-
 ditie anno 1920 naar een onbekenden volksstam in het hoog-
 gebergte” (met 2 afl. en een schetskaartje). Met den on-
 bekende volksstam bedoelt schr. de Oeringgoeps, waarvoor
 controleur Jongejans, die eveneens deelgenoot was van de
 doelde expeditie, reeds een artikelreeks met schitterende
 illustraties gaf in het weekblad Indië. — Verder bevat de
 afl. o.m. nog een kort overzicht van verschillende voor-
 drachten, gehouden tijdens den tweeden kolonialen vacan-
 tiecursus voor geografen te Amsterdam. — In de rubric
 overzicht van publicaties wordt de aandacht gevestigd op
 een aantal recente opstellen over Indische geologie.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van N.-

Deel 77 (afl. 3—4) bevat het slot van de verhandeling
 van Dr. G. P. Rouffaer: Was Malaka emporium vóór 1400
 A. D., genaamd Malajoer? En waar lag Woerawari, Ma-
 sin, Langka, Batoesawar? (Met terreinschetsen van Djambi
 oud-Singhapoera en de Djohor-rivier). Deze bijdrage neem-
 bijna de geheele afl. in beslag, die verder nog bestaat uit
 een opstel van Dr. J. de Hult: „De Engelschen op Poelo-
 Pinang en de tinhandel der Ned. Oost-Indische Compagnie
 in 1788”, gevolgd door gegevens van zending J. A. F. Sch-
 over stamverhoudingen op het eiland Boeroe.

Koloniaal Tijdschrift.

Inhoud van jaarg. 1922. No. 2. In memoriam C. Lulof
 door H. J. A. Raedt van Oldenbarneveldt. — Voedsel-
 arbeidsvoorziening der Oostkust van Sumatra, door H. J.
 Grijzen. — De pest en hare bestrijding in Nederlandsch
 Indië. Voordracht, gehouden voor de Ned.-Ind. Bestuurs-
 academie op 4 Maart 1921, door J. C. de Vos. — Eenige
 documenten uit de geschiedenis der Arabische vrijheids-
 beweging in de Hidjaz, door E. G. — Een Indische Man-
 door S. Kalf. (Historisch overzicht van proefnemingen be-
 treffende de vestiging van een eigen Munt in Indië). —
 Kroniek (Antonomie voor Indië. — De pandhuisstaking. —
 Personeelsvoorziening in Indië. — De nivelleeringsvoor-
 stellen). — Vreemde koloniën, door S. — Economische litera-
 tureel (Verlag von der Colopentia-commissie door G. —
 koloniale literatuur (Les Indes Orientales Néerlandaises, par
 le Dr. E. Moresco).

Ned. Indië Oud en Nieuw.

De hr. Maurits Wagenvoort vult de Maart-afl. geheel met
 een artikel „Tempel en paleis in Hindoestan”. Tusschen de
 tekst staan reproducties naar teekeningen en eisen van
 W. O. J. Nieuwenkamp en aan het slot vindt men mee-
 dan 20 zeer fraaie afbeeldingen van het in- en uitwendig
 van tempels.

Stuyters' Monthly.

Bij heel wat mooie illustraties worden in de Febr.-afl.
 van dit maandschrift de volgende onderwerpen behandeld:
 Habilitating the Philippine sugar industry, by W. Robb.
 Glances on an Oriental Switzerland (Tosari). — Protection
 of nature in the Dutch East Indies, by Mrs. M. Hor-
 Brinks. — Along Gowa's unbeaten paths, by H. A. B. Bü-
 meyer. — Java as seen by a Javanese artist (reproducties
 van schilderstukken van Mas Pirngadi). — The Prambanan
 legend of Ratu Aju Loro Djaangrang, by Mrs. J. Wiebeng.
 — Benares, the centre of Hinduism, by Capt. S. van Roo-
 kel. — A Javanese artist painter (Mas Pirngadi), by H. van
 Meurs.

De Indische Mercur.

No. 9. Mededeelingen van het Departement van Land-
 bouw, Nijverheid en Handel, No. 13. De paardenfokkerij
 de Bataklanden, door G. Leurink (met ill.). — Het weten-
 schappelijk onderzoek van de landen rondom den Groeten
 Oceaan, door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Het gebruik
 van rubberlatex in de papierfabricatie, door W. L. Uter-
 mark. — Surinaamsche sinaasappelen. De Ned.-Indische
 Landbouw Maatschappij, haar verleden, haar toekomst,
 haar bewijzen van deelgerechtigheid (Criticik op eene bro-
 chure van Mr. J. J. Deking Dura, door M. H. de Castro).
 Cultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Verslagen
 van maatschappijen, enz.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

No. 31 (27 Jan. '22). Malakka's rubbercultuur ernstig
 bedreigd, door J. E. — Ongevaleniseerde rubber voor
 bruiksartikelen, door W. L. Utermark (ontleend aan
 Ind. Merc.). — Een nieuw gebruik voor rubber. —
 over koffieprijs. — Verbetering van de arbeidstoestand
 op de cultuurondernemingen (ontleend aan Koloniale Sta-
 tistiek).

TAAMS & KEYSER

Bankstraat 10 's-Gravenhage
 IN EFFECTEN.

Speciale afdeling Incourante Fondsen.
 Cultures - Industrie - Handel.

Ons blad wordt op aanvraag geregeld toegezonden.
 COUPONS. REK.-COURANT.

ONDERLINGE LEVENSVZERZEKERING VAN EIGEN HULP

Hoofdkantoor: 's-GRAVENHAGE, Kortenaerkade 3. Bijkantoor: BATAVIA, Passer Pisang.

Verlaagde Indische Tarieven met Aandeel in de Winst.

Vraagt deze tarieven en gij zult Uwe levensverzekering sluiten bij de O. L. v. E. H.

diën). — De bamboe in Besoeki (ontleend aan Tectona). — De kaki of Japansche dadelpruim (Diospyros kaki L. f.), door J. J. Ochse. — Het veefonds te Seloredjo. — Batakische paarden- en veeteelt, door Soemirat. — De beteekenis der vitamines voor de zuivelindustrie. — Schapenfokkerij. — Tuberculose bij het vee. — Het houden van legkippen op kleine schaal. — Java-thee in Holland. — De afschaffing der Poenale Sanctie en de verhoudingen in de Delicatures. — Een Deliaan in de Java-cultures.

Tectona. Boschbouwkundig Tijdschrift.

Deel XV, afl. 1. Uitkomsten van de heropname van een veertigtal perken van het dunnings- en opbrengstonderzoek van den djati (Tectona grandis L. f.), door J. G. B. Beunede. — Desaboschjes. — De voorraden in eigen beheer gekapt djatihout eind September 1921. — Literatuur. — Boekbespreking.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 48. Huwelijksgebruiken in Indië, door N. (vervolg). — Lings en door Sumatra, door M. A. J. Kelling (vervolg). — Het verhaal van de onsterfelijkheid en de afkomst van den Toradja-vorst van Makalé, door D. C. Prins. — De meren van Bandoeng, door S. A. Reitsma. I. Op de Penglengansche hoogvlakte. — Herinneringen aan den bestuursdienst in Ned-Indië (vervolg).

De Amsterdammer.

In het jongste Nummer van de Amsterdammer herdenkt Mr. H. G. Koster wijlen Bas Veth, den schrijver van „Het Leven in Nederlandsch-Indië“. „Als contra Indië-pamphlet zal zijn boek meer en meer beteekenis verliezen; maar blijven zal het, voor latere geslachten, een belangrijke bijdrage tot de kennis omtrent leven en geestesgesteldheid der Europeanen in Indonesië aan het einde der 19e eeuw.“

Le Monde Nouveau.

In het Nr. van 15 Febr. schrijft de hr. P. Bourdardie over de economische politiek van onze Indische Regeering, zooals die in het bijzonder tot uiting komt in het voornemen tot instelling van winstaandeelkassen. — In hetzelfde Nr. wijdt ook de hr. M. Barrière enkele beschouwingen aan de belastingen, die op het kapitaal in Ned-Indië worden gelegd.

Het Reglement op de rechterlijke organisatie en het be-
haren daarin aangebrachte wijzigingen, alsmede eenige daarmede in verband staande bepalingen, bewerkt door Mr. W. J. M. Plate. (Weltevreden, N. V. Boekhandel Visser en Co.).

De beteekenis van de Aziatische kunst. Voordracht ter opening van een cursus aan de Rijksacademie voor beeldende kunsten te Amsterdam, door T. B. Roorda. Uitgegeven door de Vereeniging van vrienden der Aziatische kunst.

De landbouw-kolonie van Pro Juventute te Klakah (met ill.). (Het Indische Leven, 21 Jan. '22).

Interview met Mr. J. Gerritzen, oud-Directeur van de Javasche Bank en oud-lid van den Volksraad, door W. J. Bastiaan. (De Vrijheid, 1 Maart '22).

Redevoeringen gehouden bij de opening van de tweede Jaarbeurs te Bandoeng. (De Jaarbeurs, orgaan van de vereeniging Ned-Indische Jaarbeurs, No. 2-3, 16 Jan. en 1 Febr. '22).

Indische predikantenscholen (in den Compagniestijd), door S. Kalf. (Vragen van den Dag, Maart '22).

Insulinde (herinneringen aan Ceram), door L. Kloos (met ill.). (Eigen Haard, 4 Maart '22).

Een nieuwe naam voor Nederlandsch Oost-Indië, door v. L. (schrijver geeft de voorkeur aan Insulinde boven Indonesië). (eerlandia, Maart '22).

Over den eeredienst onder Heiden-Christenen, door F. H. van de Wetering. — Kerstfeest 1921 te Mowewe, door A. G. van der Klift-Snyder. (Orgaan Ned. Zendingvereeniging, Maart '22).

Het onderwijs bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst te Weltevreden (met ill.). (De Reflector, 23 Jan. '22).

Agricultural investments in the Dutch East Indies. (Holland and her Colonies, Febr. '22).

De jongste uitbreiding der Koninklijke Shell-groep, door Dr. W. Mantner. (Econ.-Statistische Berichten, No. 317 en 319).

De Assistentenregeling (vervolg). (De Planter, 5 Febr. '22).

De verdediging van Ned-Indië, door A. T. H. Winter. (De Indische Post, 21 Jan. '22). — De Oost-Indische handel, door Prof. Mr. J. C. Kieistra. — Inlandsche Bestuurs-ontvoog-

ding, door Mr. J. H. Heslinga. — Onze Indische verdediging, door A. T. H. Winter. (Id. 28 Jan. '22).

Boekbeoordeeling.

Het tweede boekje van Elsevier's Algemeene Bibliotheek: *De werelden die ons omringen*, door Dr. G. C. A. Walewink, werd ons ter recensie toegezonden. Het wil ons voorkomen, dat een zeer juiste gedachte aan de uitgave van dit werkje ten grondslag ligt, de verruiming n.l. van de kennis van het Heelal. Wie toch zal ontkennen, dat die kennis ook onder de ontwikkelde klassen niet bijster groot is, om de eenvoudige reden, dat ze niet die waarde heeft voor de praktijk van het dagelijksch leven als zoovele andere takken van wetenschap, welke onontbeerlijk zijn om, wat men noemt, „door de wereld te komen“. Heeft ze die waarde niet, te meer is die kennis van het hoogste gewicht voor het *persoonlijk leven*, welke uitspraak wel geen nadere toelichting behoeft.

In dit werkje is er, blijkens het voorwoord, naar gestreefd om de nieuwste denkbeelden, de laatste ontdekkingen op dit gebied mede te deelen.

„Het hoofddoel is den lezer een blik te geven op het veelomvattende, reusachtige werk, hetwelk de uitstekendste onder de nitstokenden op 't gebied der sterrennatuurkunde, de astrofysica, hebben gedaan en zijn weeligierigheid op te wekken, maar óók den wensch bij hem te doen ontstaan *zelf* een steentje tot 't grootsche gebouw bij te dragen.“

Het werkje moet dus zijn een gids, die den lezer op zooveel mogelijk, populair-wetenschappelijke wijze een inzicht geeft in den bouw van den kosmos waarvan hij deel uitmaakt, terwijl het een opgave bevat der meer wetenschappelijke werken welke hij zou willen raadplegen.

Dat aan geschriften als het onderhavige behoefte bestaat, is wel zeker, dat die behoefte ook gevoeld wordt is iets anders. Dat de uitgevers zich door de eerste omstandigheid hebben laten leiden strekt hen tot eer; te hopen is, dat een ruim debiet hun deel moge zijn. Aan den auteur — last not least — alle eer voor de wijze van bewerking.

Ingezonden Stukken.

Wageningen, 5 Maart 1922.

Geachte Redactie,

Het zij mij vergund, een enkele opmerking te maken naar aanleiding van de bespreking in Uw Nr. van 2 Maart van de door mij bewerkte Beknopte Encyclopaedie van Ned-Indië.

Natuurlijk was het mij bijzonder aangenaam, het van zooveel waardeering getuigende artikel van den heer A. R. v. O. te lezen, maar ik acht mij verplicht, een gedeelte van den lof, mij toegezwaard, af te wijzen, of liever, aan het juiste adres te doen toekomen. Weliswaar heb ik verschillende artikelen zelf min of meer bewerkt (ook voor de groote Encyclopaedie heb ik er een aantal zelf geschreven), maar hoofdzakelijk is toch geweest, vooral bij de geografische en ethnografische artikelen, het *verkokten* van de artikelen, in de groote Encyclopaedie voorkomende. Zoo b.v. zou ik den lof, aan 't artikel over de *Papoea's* toegekend, willen overbrengen op den heer Joh. F. Snelleman, den schrijver van 't doorwrochte artikel over dit onderwerp in de groote Encyclopaedie (maar ik stellig meen te weten).

Met erkentelijkheid nam ik ook kennis van de door den schrijver van het artikel aangeduide vergissingen, terwijl ik het geheel met hem eens ben, dat ook deze beknopte Encyclopaedie up to date behoort gehouden te worden door vervolg-afleveringen, zooals bij de groote geschiedt. Het is te hopen, dat de uitgevers tot dezen maatregel zullen besluiten.

Ten slotte nog de opmerking, dat niet ik, maar Prof. Mr. J. C. Kieistra het Koloniaal Staatsrecht aan de Landbouwhoogeschool doceert.

Met beleefden dank voor de plaatsing,

Hoogachtend,

Uw dw.

T. J. BEZEMER.

Suriname.

In „*Suriname*“ van 24 Januari geeft „Marconiman“ — de wekelijksche briefschrijver — een gemakkelijke charge op de bewerking, die de uit Suriname ontvangen begrooing voor 1922 op het Departement van Koloniën heeft ondergaan. De Minister van Koloniën en de ambtenaren van de af-

DE BAS & Co., Bankiers
HEERENGRACHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:-: Safe-Inrichting. :-:

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal . . . . . f 80,000,000.-
Statutaire Reserve . . . . . - 18,979,250.-
Witongewone Reserve . . . . . - 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië, Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscrédietbrieven. — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken.

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE KANTOREN IN NEDERLAND:

Met één jaar opzegging 4 1/2 pCt.

Voor andere termijnen nader overeen te komen.

Z.H.V.

PLETTERRIJKADE 50

'S-GRAVENHAGE

Ziekte- en Ongevallen

Verzekering

Handel- en Cultuur-Maatschappij

Gevestigd te AMSTERDAM, Prins Hendrikkade 79. 214
Telefoon 49 Noord, Telegram-adres: Amesz, Amsterdam.

IMPORT van alle Nederlandsch-Indische producten.

Neemt op zeer billijke conditiën vertegenwoordigingen aan van in Nederlandsch-Indië gevestigde firma's.

Belast zich met den verkoop van — en geeft voorschot op producten als: Tabak, Koffie, Rijst, Oliehoudende Gewassen, speciaal Copra, Sesame Zaad, Grondnoten, enz.

EXPORTEURS van alle voorkomende artikelen zooals: Textiel, Papier, IJzer- en Staalwaren, Sundries, Levensmiddelen, enz.

BANKIERS: Nederlandsche Handel-Maatschappij.

Crediet- en Effectenbank

„DIE HAGHE“

's-Gravenhage

„ Laan 9 „

TEL. H. 892 en H. 3492

Alle Bankzaken

Commanditaire Bankvereeniging
VISSER & Co.,
Noordeinde 167 DEN HAAG Tel. H. 6831
Verricht alle Bankzaken
Administratie van Vermogens
Hypotheeken Assurantiën Spzarkassen

HADI- POESTAKA

Boekhandel en Uitgevers-Mij.
Nobelstraat 20 - Den Haag
Telef. H. 475.

Hoofddepôt van de uitgaven van het
„Java-Instituut” en van „De Commissie voor
de Volkslectuur” te Weltevreden.

Levering van alle Boeken op elk gebied, ook
Buitenlandsche Uitgaven.

Speciaal zijn we goed gesorteerd in
Oostersche Werken.

VERSCHEENEN:

De Javaansche Danskunst

door Th. B. VAN LELYVELD.

Met 38 Illustraties.

Prijs: f 3.20.

Aleen gebonden verkrijgbaar,
bij alle Boekhandelaren en bij de Uitgeefster.

De schrijver, die op Java in kringen van Inlandsche
grootten heeft verkeer, is de eerste, die ons op syste-
matische wijze in het wezen der Javaansche danskunst
inleidt.

Het werk wordt o.a. verlicht door opnamen van
Mevrouw Linda Bandara aan de dans- en muziekschool
te Jogjakarta, genaamd: „Krido-Bekso-Wiromo”, waar-
door de lezer o.a. op aanschouwelijke wijze kennis
maakt met de elementaire bewegingen van den Javaan-
schen dans.

PAS VERSCHENEN:

Levensschets van Dr. Wahidin Soedirohoesodo

door S. SURYANINGRAT.

Prijs: f 0.40

De Serie

Levensschetsen van vooraanstaande Indonesiërs

bedoelt op beknopte en populaire wijze de jongere
Indonesiërs en ook het Hollandsche volk bekend te
maken met het leven en werken der Indonesische
voormannen.

Over de „Levensschets van Pangéran Noto Dirdjo”
door S. Suryaningrat schreef *De Haagsche Post*:

„... Deze levensschets van een der meest uit-
nemende Indische edellieden is door den heer Surya-
ningrat geschreven met een voorbeeldige voornaamheid.
Liefde, eerbied en wijsheid voelt men achter de zinnen,
maar zij zijn door een natuurlijken eenvoud zoo be-
toomd, dat alle rethorische verheerlijking is vermeden.
En zelfs als men hier en daar merkt, dat het vuur
onder de asch smeult, wanneer aan den edelen Indonesiër
door den Nederlandschen ambtenaar onrecht is aan-
gedaan, weet de biograaf een toch zoo begrijpelijk fel
woord in te houden.

Over de „Levensschets van Mas Atmodirono” door
R. van Sandick schreef *De Hollandsche Revue*:

„... Opgenomen in de serie „Levensschetsen van
vooraanstaande Indonesiërs”, moet men ook dit boekje
een groote betekenis geven, omdat door zijn verschijning
de Westerling, die nog zoo zonderling over Indië en
zijn bewoners denken kan, kennis kan maken met een
der uitnemende mannen van de inheemsche maatschappij”.

LENSVELT NICOLA
Den Haag Holland
*Beschuit en Roggebrood
voor export.*

deeling West-Indië zullen, indien zij tijd hebben
het stuk te lezen, zich kostelijk amuseeren om de
fantasie van den schrijver.

Een paar voorbeelden van de toelichting op de
geschrapte posten, den Minister in den mond ge-
legt, mogen hier volgen:

„Art. 32. „Bovenkleeding en schoeisel van amb-
tenaren van politie.” Teruggebracht tot f 6000.

Toelichting: „De ondergeteekende meent, dat
het wellicht aanbeveling verdient uniform-kleeding
en schoeisel voor de ambtenaren van politie te doen
behouden blijven, doch, dat voor de beambten —
de lagere allhans — zulks niet noodig is. Er zal
z.i. met gewone kleeding, waarop een duidelijk
distinctief werd aangebracht, kunnen worden vol-
staan. Bij de inheemsche bevolking in onze over-
zeesche bezittingen is het barvoets gaan een veel
voorkomend verschijnsel en naar ondergeteekende
meent, zou ook bij de politie daarmee een proef
kunnen worden genomen. De meening, dat in het
belang der volksgezondheid het dragen van schoei-
sel moet worden bevorderd, kan ondergeteekende
niet deelen.”

Ook art. 35. „Licht en meubelen voor de politie-
posten” is verminderd, omdat, naar de Minister
meedeelt, hij het eerste overbodig acht. De veilig-
heid, meent Z.Exc., zal er juist door worden be-
vorderd, indien de politieposten donker zijn, waar-
door van de straat af niet kan worden nagegaan of
de politie al dan niet aanwezig is.”

Art. 59. „Kosten van de telegrafische gemeen-
schap der Kolonie met andere landen”. Geschrapt.

Toelichting: „Het is gebleken, dat de telegrafi-
sche verbinding door telkens zich voordoende stor-
ringen van den kabel zeer ongeregeld is geworden.
De ondergeteekende is van meening, dat onder de
huidige omstandigheden niet kan worden toe-
gegeven aan den wensch van de bevolking om hier-
in verbetering te brengen, doch ziet daarin veel-
eer een gunstige omstandigheid, die het mogelijk
maakt een toestand, waaraan de bevolking toch al
gewend moet zijn geraakt, bij voortdoring te doen
bestaan. De handel zal zich aan de gewijzigde om-
standigheden dienen aan te passen en zich met de
mailverbindingen dienen tevreden te stellen.”

In een volgenden brief vertelt Marconi-man, dat
velen er in zijn geloopt en zijn charge hebben ge-
houden voor een werkelijke begrooing. Hij meent,
dat er een droevige kant aan de zaak is. „En dat
is dit, dat er nog zoo velen zijn geweest, die het
dus mogelijk hebben geacht, dat men aan het mi-
nisterie inderdaad zulke dingen met Suriname zou
voorhebben. Dat moest niet hebben gekund! Zoo-
velen gefopt — daar ligt 'n aanklacht in.”

Ja, heer Marconi-man, maar ook een bedenke-
lijk tekort aan zin voor humor bij zoovelen. Het is
te hopen, dat Marconi-man niet in de verleiding
zal komen zich aan te passen aan dit gebrek „bij
zoovelen.”

Onder het opschrift: „Diamanten in Britsch-
en Nederlandsch-Guiana. De ontdekking van Wil-
liam La Varre”, seint de correspondent het vol-
gende aan *De Telegraaf* van 28 Februari, 2de
Avondblad:

NEW YORK, 15 Febr. — In de „New York Ti-
mes” staat het volgende bericht:

„In 1912 trok mr. La Varre als lid van het Smith-
sonian Institute, voor een onderzoekingstocht naar
Britsch-Guiana. Men wist, zoo vertelde hij, dat daar
diamanten gevonden werden, doch dat zij te klein
waren en geen handelswaarde bezaten. Op een
plaats had hij boschnegers gevonden, die in een
stuk hout kleine diamanten gezet hadden, waarmee
zij aardappelen afkratsen! Hier vernam hij, waar
de inboorlingen de diamanten gevonden hadden.

Hij had reeds een groot deel van het land onder-
zocht en verschillende diamanten, die handels-
waarde bezaten, verzameld.

Ditmaal zou hij dieper het land intrekken en
hoopte de plaats te ontdekken, waar grotere dia-
manten te vinden waren. De theorie is, dat er

SCHRIFTELIJKE KNIPCURSUS

Door een geroutineerd Coupeur, met meer dan 20-jarige praktijk,
soudleerling van de wereldberoemde „Professeur de Coupe” A.
NABLING te Brussel worden systematisch schriftelijke lessen
gegeven (ook naar Indië) ter bekwaamheid in het geven van
een chique coupe aan Uw Dames- of Heeren- en Kinderkleding.
Prijs 13 lessen f 12.-, per geheele cursus slechts f 45.- (bij
vooruitbetaling).
Vraagt uitgebreide prospectus aan INSTITUUT VOOR SCHRIFTE-
LIJKE LESSEN, Kapelstraat 3, APELDOORN.
Na gunstig afgelegd examen wordt prachtig diploma uitgereikt.

Genua en Marseille
Geregelde Koeriersdiensten.
voor passagiers.
REISBUREAU LINDEMAN.
's-Gravenhage
Arnhem Groningen Utrecht

ergens in het binnenland een onbekende vulkaan
moet zijn en dat de diamanten, die thans gevonden
worden, door het water van den berg zullen mee
worden gevoerd naar het lager gedeelte van het
land. Hij vertelt, dat hij Britsche concessies bezit.

Meer dan 800 man zijn volgens hem reeds in het
bosch getrokken om naar diamanten te zoeken.
Deze industrie zou, zoo meent mr. La Varre, een
groot profijt kunnen worden voor Britsch- en Ne-
derlandsch-Guiana. De diamanten werden gevon-
den over een oppervlakte van ongeveer 500 vier-
kante mijlen, waardoor de Mazaruni-rivier stroomt,
een buitengewoon woeste stroom van 350 mijl
lengte, die de grens vormt tusschen Britsch- en
Nederlandsch-Guiana. Het vorige jaar heeft men
150.000 karaat diamanten gevonden, die, volgens
mr. La Varre, een waarde van 15 dollar per karaat
zouden hebben.”

Het was ons jammer genoeg niet meer mogelijk,
om met dezen diamantzoeker in verbinding te ko-
men. Hij is hedenochtend per stoomboot Matura
naar Britsch-Guiana vertrokken.”

Met de Mazaruni als grens tusschen Britsch- en
Nederlandsch-Guiana zal Engeland wel geen ge-
noegen nemen.

In verband met bovenstaand bericht ontleenen
wij aan „*De West*” van 24 Januari het volgende
over „*de diamant-industrie in Demerara*”:

„De diamantdelverij in Demerara, tot dusverre
niet van veel betekenis, begint in de laatste jaren
meer de aandacht te trekken. De productie beweegt
zich in slijgende lijn en is voor een kolonie van
slechts 300.000 zielen thans een factor van betee-
kenis geworden.

Waar de goud- en balata-industrie daar — even-
als helaas bij ons — achteruitgaat, komt de ont-
wikkeling der diamantdelverij onzen bureu buit-
engewoon goed te stade. De *Argosy* schrijft, dat
er bij het jongste Kerst- en Nieuwjaarsteest al heel
wainig geld in omloop zou zijn geweest, ware het
niet, dat met die diamantindustrie goede zaken zijn
gemaakt.

De uitvoer bedroeg: in 1919 16.000 karaat; in
1920 40.000 karaat; in 1921 102.600 karaat.

De waarde van de uitgevoerde diamanten be-
droeg het afgelopen jaar meer dan anderhalf mil-
lioen dollar.

De vindplaatsen der diamanten zijn verspreid
over verschillende deelen der kolonie: aan de
Cuyuni, Puruni en Mazarunirivieren, in het Po-
tarodistrict, het N.-W.-district en zelfs ver in het
Zuiden, aan de Braziliaansche grens. Werden de
eerste jaren bijna uitsluitend heel kleine steentjes
gevonden, in de laatste jaren is de kwaliteit be-
langrijk toegenomen. Een der laatste berichten
spreekt o.a. van een steen van 42 karaat.

Het is eigenaardig, waar de geologische formatie
van Suriname zooveel overeenkomst vertoont met
Demerara, dat hier, tot dusverre slechts sporadi-
sche vondsten zijn gedaan en van een eigenlijke
diamantindustrie nog geen sprake is. Het lijkt wei-
nig twijfel, dat er diamanten zijn in Suriname,
maar men is er nog niet in geslaagd om de hand te
leggen op de goede vindplaatsen.”

In ons vorig nummer deelden wij mede, dat
Prof. Stahel en de houtvester Gonggrijp naar het
Emmagebergte een reis zouden ondernemen, om
een onderzoek in te stellen naar de flora in de
bergstreek en naar het voorkomen van den boom
die de in Amerika zoo gewilde kauwgom levert.

Het reisboek van Prof. Hugo de Vries „*Van
Texas naar Florida*”, Haarlem 1913, herlezende,
vonden wij op blz. 317 dat de boom die de „chew-
ing gum” oplevert de Sapodilla of Sapota Zapo-
tillo is, een heester, die voornamelijk op de Keys
gekweekt wordt. „Het hout — aldus de schrijver
— is hard en biedt aan verrotting veel langer weer-
stand dan eenige andere houtsoort, ja, overtreft in
sommige gevallen het ijzer in duurzaamheid.”

Op de vorige bladzijde wordt evenwel gezegd, dat
de Sapodilla die de kauwgom levert een vrij groote

Gevraagd in alle plaatsen,
DAMES met eenige aanleg voor Teekenen of Schilderen,
om in ons eenvoudig Batikschilderen en Lintrikwerk
les te geven en onze batikverven en toebehooren te
verkoopen.
Firma TENZER, telefoon 4229, Fabriek van Batik-
verven, opgericht 1887, Noordeinde 139b. Den Haag

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOOH
GROENMARKT 27
TELEPHOON No. 2512

□ □ **DROGERIEN** :: :: **CHEMICALIËN** □ □
 □ **DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-** □
 □ **EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS** □ □

CONSERVEN - TIELEMAN & DROS

LEIDEN - HOLLAND

Blikgroenten
Visch, Vleeschwaren
Soepen, Pickles, Jams

Leveranciers aan het Departement van Koloniën, Oorlog, Marine en aan de voornaamste Stoomvaartlijnen.

boom is met kogelronde vruchten als kleine appels. Dit klopt beter met de in Suriname voorkomende Sapodilla, die een groote boom is.

Onder het hoofd „De Zesde Nederlandsche Jaarbeurs” schrijft de „N. R. Crt.” van 2 Maart, Avondblad B o.m.:

„Een van de afdelingen, die doorlopend wel de meeste belangstelling trokken, was de koloniale. Daar was het geregeld vol. De rijke verzameling van vreemde producten boeide telkens weer een nieuw publiek. Deze week is er nog een nieuw product aan toegevoegd, met de vermelding waarvan wij willen besluiten, n.l. Surinaamsche sinaasappels. Naar een van de heeren van het Koloniaal Instituut ons meedeelde, bestaat er in Suriname sedert geruimen tijd een uitgebreide sinaasappelcultuur.

De sinaasappel groeit er ook op zeer slechten en mageren grond. In den oorlogstijd kon er van den aanvoer natuurlijk niets komen, er kwam toen alleen een soort van sinaasappelwijn door, die echter te duur was om succes te hebben. Pogingen tot geregelden aanvoer van Surinaamsche sinaasappelen hadden voor den oorlog herhaaldelijk schipbreuk geleden en toen zij na den oorlog hervat werden was het succes al even twijfelachtig. Dit lag ook hieraan, dat de verpakking zeer veel te wenschen overliet, zoodat het percentage rot afval op iedere zending al te groot was. Daardoor waren de Surinaamsche sinaasappelen op onze markten niet gewild. In September j.l. is de aanvoer hervat, de Vereeniging van Vruchtenimporteurs te Amsterdam heeft zich voor het product geïnteresseerd, voor de sorteering zorg gedragen en ook aanwijnzigen verstrekt voor een meer doelmatige verpakking. Te Paramaribo is bovendien een vereeniging van exporteurs opgericht, die den export in handen heeft genomen en erin hoopt te slagen hem hier te organiseren.

Maatregelen ter bestrijding van verschillende parasitaire ziekten op de plantages zijn vanwege het Koloniaal Instituut (?) genomen of in overweging, ook is er ter verbetering van het product een groot aantal zaailingen uitgereikt.

De tot nu toe aangevoerde sinaasappelen bestaan uit drie soorten, waarvan de twee eerste belangrijk grooter zijn dan de Europeesche sinaasappelen. Ook zijn zij veel saprijker. De kleur van den schil is echter minder fraai, n.l. nogal geelachtig. Door koude schijnt de sinaasappel echter eerst zijn mooie oranjetint te krijgen. Men hoopt er dan ook in te slagen deze ook aan de Surinaamsche sinaasappels te geven door ze gedurende korten tijd kunstmatig af te koelen. De smaak is zacht en weldadig, ietwat flauw. De prijs van de grootste soort bedraagt in den kleinhandel 25—30 ct. per stuk. Toch zijn er reeds ettelijke duizenden kisten grif van de hand gegaan”.

Wij hebben het meermalen gehad over het ijveren van den heer Leys te Paramaribo voor kolonisatie van Nederlandsche boeren in Suriname. Van een kant vanwaar hij het niet zou verwachten komt er nu koren op zijn molen: De heer D. Spoor te Mundubbera, Queensland schrijft aan de „Haagsche Post” — zie in het nummer van 4 Maart, blz. 329 — het volgende:

„M. d. R. Daar lees ik in Uw blad, dat onze koloniën in de West te warm zouden zijn voor Hollanders. Dan moest U hier bij ons eens een kijkje komen nemen. Als mijn huishel geluid wordt, kunnen 20 Hollanders dat hooren en als U ze een voor een vraagt of zij het hier te warm vinden, zult U van niemand een bevestigend antwoord krijgen. Toch wees de thermometer hier in November ledereen dag 40 gr. Celsius (103 gr. Fahrenheit aan), terwijl in Suriname de temperatuur zelden boven 30 gr. sijgt. Mijn jongens hebben in Nov. ledereen dag 8 uur geploegd en toch kwamen ze nooit met de uitvlucht, dat het te warm was voor

de paarden. Maar menschen in het lieve vaderland, die bij een beetje warmte zuchtend en blazend den schaduwkant van de trottoirs zoeken, kunnen ook niet beoordeelen welke temperatuur een veldarbeider verdragen kan. Ik ben er van overtuigd, dat Suriname voor ons Hollanders niets te warm is. Na lang wikken en wegen en rijp nadenken, heb ik een plan gemaakt om Suriname te helpen. Als de heeren in Den Haag mij twee ton willen leenen, zie ik kans daarvan jaarlijks 10 pCt. te maken en tevens in Suriname aan vele Hollanders gelegenheid te geven er een behoorlijk bestaan te vinden. En mijn plan houdt zelfs rekening met den onwil en ontevredenheid der menschen!”

In welk deel van Queensland Mundubbera ligt hebben wij nog niet gevonden, en daar hangt veel van af, want Queensland strekt zich ten zuiden uit tot ± 29° Z. B. De heeren van „de wetenschap”, op wie de heer Leys zoo neerziet, zouden iets meer willen vernemen van de klimatologie van de streek waarin Mundubbera ligt, hoe warm het is in de overige maanden, hoe de vochtigheidstoestand er is, enz. Vóór dien zouden zij bezwaar moeten maken den heer Spoor te steunen in eenige poging om van „de heeren in Den Haag” twee ton los te krijgen.

Officier van gezondheid 2de klasse, O.-I. Leger, dr. J. G. Nassy, die bij de landmacht in West-Indië wordt gedetacheerd, is bestemd voor Suriname.

Curaçao.

„De tegenstelling: Hollander of Curaçaoenaar”.

Deze woorden zijn ontleend aan het „advies” van den Kolonialen Raad, uitgebracht naar aanleiding van het verzoek van Gouverneur Helfrich om de zienswijze van den Raad te mogen vernemen omtrent „het stelsel van verkiezing van den Kolonialen Raad en het onderwerp van financieele decentralisatie.” Aldaar leest men:

„Het Regeersysteem, dat de bevolking der Kolonie geheel naar de inzichten van de Regeering, de Staten-Generaal of den door de Regeering aangestelden Gouverneur bestuurd wordt, kweekt langzamerhand een geest van ontevredenheid, zelfs van verbittering tegen al wat officieel Hollandsch is aan, die tot zeer onaangename en ongewenschte gevolgen kan leiden.

De tijd, dat de officieele Hollanders hier als zeer welkome en geziene gasten beschouwd werden, is voorbij. De tegenstelling: Hollander of Curaçaoenaar spijst zich meer en meer toe. Dit blijkt duidelijk uit allerlei incidenten, die zich in den laatsten tijd in onze samenleving voordoen. Velen meenen, dat de wortel van deze onaangename verhouding zetelt in het Hollandsche Regeersysteem. Daarom zou men aan de Hollandsche Regeering den raad willen geven: beter ten halve gekeerd, dan ten heele gedwaald.”

Dit zal kunnen geschieden door aan de kolonie te geven: „zelfbestuur ten opzichte van het geldelijk beheer.” Het bestaande stelsel ten aanzien van de grondbeginselen van het algemeen bestuur en de wetgeving kan bestendig blijven. Voor „de fundamentele bestuursbeginselen” wordt dit niet nader betoogd, maar ten aanzien van „de algemeene beginselen van wetgeving wordt dit hierop gegrond, dat er geen groot verschil in de Nederlandsche en Koloniale opvatting is. Het rechtsgevoel en het rechtsbewustzijn zijn in Nederland en in de Kolonie in dezelfde richting ontwikkeld. Zoowel ginds als hier steunen zij nog steeds op de Tien Geboden.”

Bovendien kan men dan „bij voortdurende proeft... blijven trekken uit de rijke en degelijke Nederlandsche rechtsliteratuur en rechtspraak”, wat „niet anders dan bevorderlijk (kan) zijn voor rechtszekerheid in de kolonie.”

April-mop.

Misschien in de hoop, dat de openbare behandeling der Curaçaoesche begrooting zool niet op,

GROTE SORTERING
LINGERIE EN
Huishoud-
GOEDEREN

INDIESE UITRUSTINGEN
HUWELIJSUITZETTEN

v. s.

GERZON

Wafelfabriek - Dessertwerken
D. L. SCHEEPMAKER
HAAG (Holland).

Iets voor Fijnproevers.

Vraagt bovenal
SCHEEPMAKER's Fijne
Wafels en Dessertwerken

SCHEEPMAKER .. **HAAG**

H. A. VERHEIJ
ACCOUNTANT

LID DER NEDERL. BOND VAN ACCOUNTANTS

VONDELKERKSTRAAT 17

TEL. Z. 3603 **AMSTERDAM**

Zijt Gij Abonné

van het rijk Geïllustreerde
 Maandblad

NEDERLANDSCH INDIË
oud en nieuw

Zoo niet, vraag dan gratis proefnummer
 aan bij de Administratie

Nobelstraat 20 Den Haag
 Telefoon H. 474 Telefoon H. 475

ROTTERDAMSCH LLOYD
 Directie: WM. RUYSS & ZONEN - ROTTERDAM

Geregelde MAIL- en PASSAGIERSDIENST
 van ROTTERDAM naar NEDERLANDSCH-INDIË met
 aansluiting naar alle havens in den IND-ARCHIPEL.

LUXUEUS INGERICHTE MAILBOOTEN, alle voorzien
 van draadloze telegrafie en onderwater-kloksignaal.

Wed. G. STREITWOLF
 Noordeinde 105, 's-GRAVENHAGE, Tel. H. 2413

GUMMI SPONSEN
SPONSEN ZAKKEN
BADMUTSEN

STOFBESTRIJDING INDIË

Eenige Heeren gezocht, die zich willen interesseren voor een geheel nieuw procédé voor het stofvrij maken van wegen. Met dit procédé kan men de z.g.n. griet of steenslagwegen, welke men algemeen in Indië aantreft, stofvrij maken en houden. Bovendien verkrijgt men een weg aan asfaltweg gelijk. Een zeer winstgevende zaak voor Heeren, die zich in Indië willen vestigen. Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Heer R. VAN HAAGEN, Vredenhof, De Bilt, Telefoon Utrecht 6068.

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt.

N.V. Drukkerij Ten Hagen
Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. H. 474 & 475

Naamlooze Vennootschap
L. P. Smulders'
Meubelfabriek

Tolbrugstraat 11
BREDA

Behangerijen
Stoffeerderijen

TAPIJTEN EN
GORDIJNEN

BREDA Bredasche Luxebroodfabriek BREDA
Telefoon **F. 4 SAS** Lange Brugstr. 10
No. 72 Hoffleverancier

beveelt zich beleefd aan voor de levering van alle soorten
BROOD, BESCHUIT, LUXEBROOD, BANKET,
ONTBIJTKOEK, KOEKJES, enz.

Alles eigen fabrikaat en van de beste grondstoffen vervaardigd.

dan toch omstreeks 1 April zal plaats vinden, wordt in het Voorloopig Verslag gevraagd naar het oordeel der Regeering omtrent de gedachte van den heer De Waal over „de middelen, welke kunnen leiden tot verhooging van de opbrengst der suikercultuur op Curaçao.

Mogelijk komt deze vraag uit denzelfden koker als die naar de waterschappen op Curaçao eenige jaren terug.

Het is een wel wat droeve reclame voor ons blad, dat daarbij wordt verwezen naar het Koloniaal Weekblad van 25 Aug. 1921.

Brantjes—Helfrich.

De Maasbode treft de volgende vergelijking:

Na herinnerd te hebben aan het besluit van den Ministerraad, dat de jaarlijks voor Curaçao benoemde steun uit de schatkist geacht moet worden zijn hoogtepunt te hebben bereikt, wordt gezegd:

„Hoe geheel verschillend en veel gunstiger waren de auspiciën, waaronder de vorige Gouverneur het bestuur aanvaardde. De naderking van den oorlog stond nog in haar aanvangsperiode en aan de hoop op spoedige beheersching der crisis was nog geenszins de bodem ingestegen. Curaçao stond aan den vooravond van een schoonen toekomsdag, waarop, naar alles scheen heen te wijzen, n krachtige opbloei van de langslagen scheepvaart en van den geknachten handel zich ging voltrekken.

De toenmaals uitgekomen landvoogd kreeg „carte blanche“ om deze beide vitale belangen te behartigen. Daarenboven ging zijn blik uit in de richting van economische opheffing, ook van den buitenman, zoowel van den groot-plantagehouder als den kleineren arbeider.

Voor onzen nieuwen bewindsman is het huidige aspect verre van opvrolijkend, het toekomstbeeld zelfs ietwat nevelachtig en hierin kan mr. Brantjes aan zijn collega, mr. Fock, den nieuwen Indischen onder-koning, de hand reiken. De gouden schijven, die steeds de zenuw vormen van allen economischen vooruitgang, zullen niet meer zoo ruim blijven rollen, het dubbeltje wordt tweemaal omgekeerd vóór de uitgifte, de afvloeiende stroom uit de financieele bronnen behoort in nauwe bedding te worden ingedamd“.

De tegenstelling lijkt ons niet juist. In ieder geval zijn de wissels door den heer Helfrich op deze „carte blanche“ getrokken, zoo hij die inderdaad gekregen heeft, niet gehonoreerd. Volkomen terecht merkte de tijdelijke opvolger van dezen Gouverneur bij zijn optreden in den Kolonialen Raad op, dat de omstandigheden den heer Helfrich niet gunstig waren geweest.

Diplomatieke verwikkelingen I

Voz di Pueblo bevat een ingezonden stuk over de volgende kwestie. De consul van eene groote mogendheid zou zich hebben beklagd over de hem bij openbare audienties ten Gouvernements-huize toegekende plaats. Vroeger was de volgorde: Raad van Bestuur, Koloniale Raad, Rechterlijke Macht, Schutterij, Landmacht, vervolgens de Kerkeraden van de Protestantische, Rooms-Katholieke, Nederlandsch-Portugeesch-Israëlietische en Hervormde Israëlietische Gemeente en dan pas de Consuls van de verschillende Mogendheden.

Later zou daar verandering in gekomen zijn en werden de Consuls opgeroepen vóór de verschillende Kerkeraden.

De inzender merkt op, dat onze Regeering bij Koninklijk besluit bepaald heeft de rangen bij de zeemacht waarmede de Hollandsche Consuls en verdere consulaire ambtenaren gelijkgesteld worden en daarbij heeft bepaald, dat de Consul gelijk staat met een Kapitein ter zee, ofschoon hij ook op dezen volgt, om ten slotte te vragen:

„Ligt het dan niet in de rede, dat bij openbare audienties, wij aan de Consuls der vreemde Mogendheden minstens denzelfden rang toekennen als de Nederlandsche Regeering aan haar eigen Consuls heeft toegekend?“

Instituut „VAN WIJNGAARDEN“,
Neutrale School voor M.U.L.O. Jengens en Meisjes.
2de Schuiftstraat 332 (Duinoord), Den Haag. 168

Afd. A (6 leerjaren) opleid. H.B.S., Lyceum en Gymnasium
Afd. B (3 leerjaren voor leerjaren boven 12 jaar). Opleiding voor verschillende examens.
Schoolgeld f 60.— tot f 100.— per jaar. 168

Kleine klassen, ruime lokalen, Centr. verwarming, Electr. verlichting.

WISBRUN & LIFFMANN
Veenestraat 35-37 - Tel. 2593 - Den Haag

DAMES MODEARTIKELEN.
ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
ALLE SOORTEN GARNEERINGEN, ENZ.

BALARTIKELEN.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De nieuwe koers voor Egypte.

De tijden zijn wel veranderd. Voorheen wist men, Albion, als het zijn begeerte op een land gericht had, rustte, vóórdat zijne vlag daar gheschen was. De geschiedenis van ons land kent daar voorbeelden van, taale volharding werd door de Britsche staatslieden gehouden, opvolgende oorlogen, alliantien en tractaten wazen op het gericht blijven op een gewild resultaat. Hetzelfde ondervonden de gebieders over landen en landschappen in alle wereldeelen. Had Londen zich hun gebied binnen zijn invloedssfeer gedaant, dan werd hun spoedig en duidelijk en dan was daar geen ontkomen. De minzame inzet, verloop doorgaans in een verzet tegen de onwelkome vreemde belangstelling, dit verzet mocht dan gebroken worden, en werd ook gebroken. De Britsche imperialistische geest had zijn imperialistische trots. Zo als de christen om wraak roept, wanneer een heidens volk zich niet gelukkig wil achten omdat 't door een zedeling in de ware leer onderwazen wordt, en wanneer 't volk dien zedeling dan den martelaardood doet sterven, zo riep elke Brit om wraak, wanneer een zwart, bruin of geel volk de zegeningen niet wilde prijzen, welke de Engelsche beschaving 't wilde brengen en wanneer 't den niet gemeden vreemde met geweer en sabel, of met boog en lans bedreigde als hij niet verkoos heen te gaan.

De omstandigheden, de opkomende nieuwe krachten, wil men liever, de herlevende oude krachten, temperen meer en meer de imperialistische trots. Zij werken ook op den imperialistischen geest, die zal moeten leeren zich in te perken. Doet hij dit noode, hij doet 't toch; Egypte hiervan weer een duidelijke aanwijzing.

Tijdens den grooten oorlog wist Engeland zijn invloed in Egypte zóó te doen werken, dat de khedive heenging om plaats te maken voor een Britsch gezind gebied, die zich sultan noemde, zijn rijk onafhankelijk van Turkij verklaarde en zich van geloofsstandpunt een meer vrije positie ten opzichte van den Grooten heer te Stamboul verkende. De nieuwe heerscher behoefde voorloopig den steun van Groot-Brittannië, zoodat hij dankbaar 't protectoraat aanvaardde. De Egyptische onafhankelijkheid is dus een eersten stap een ontrekking aan de Turksche opperheerschap geweest. Wordt dit bij de goede verwachtingen welke men koesterd van den nieuw geschapen toestand niet te veel over 't hoofd gezien?

De Egyptische nationalistien lieten niet na tijdens de making van Turkij er uitdrukkelijk op te wijzen, dat dit niet wenschten te beschouwen als een ruil tegen de Britsche overheersching. Zij beschouwden hun land als voor geheele onafhankelijkheid.

Bij de vredesonderhandelingen zat Egypte niet als een zelfstandig rijk aan; over zijn positie moest daar nog geslist worden. Het werd ook niet beschouwd als een land, welke als mandaatgebied aan een voogd-vruchgebruiker zijn toegevoezen. 't Stond immers reeds onder Britsch protectoraat en 't werd dus als zoovle andere protectoraten geheel aan de protectie en prudentie van de beschermmer toevertrouwd en overgelaten. Ook hier kwamen de Egyptische nationalistien weer met klem op.

De sultan voelde den invloed van de nationalistengroepen, vermoedelijk zag hij dien invloed zelfs niet op gaarne toenemen. Wij zullen hier de bijzonderheden in herinnering brengen, die zich deden gelden als daar van ontevredenheid over den Britschen invloed en als wij aan de regeering te Kaïro voor haar Britsch gezindhouding, wij vermelden slechts dat eerst een Engelsche commissie naar Egypte kwam om een programma van staatsbeleid te ontwerpen, dat later een Egyptische commissie naar Londen werd ontboden om over de politieke verhoudingen te beraadslagen, en dat de einduitslag tot overeenstemming leidde.

Sedert 't aftreden van 't ministerie-Adby pacha op 8 december 1920 was in Egypte niemand te vinden geschikt genegen om een ministerie te vormen. De naar Londen gezonden missie wilde bij haar terugkeer naar Kaïro niet de overbrengster wezen van de Britsche aanbieding die lord Allenby dus zelf maar rechtstreeks aan den Sultan moest aanbieden. In Egypte was niemand bevredigd over 't aangeboden, zoodat 't aanblijven van Britsche troepen de blijvende inmenging en bemoeienis van de Britsche overheid met verschillende aangelegenheden, de verzekering van de veiligheid der gemeenschapsmiddelen door Britsch toezicht, de behartiging van de belangen der buitenlandsche door Britsche ambtenaren, de vertegenwoordiging naar ten door de Britsche diplomatie.

De spanning nam toe. Generaal Allenby greep als Hoogcommissaris krachtig door. De leiders van 't openlijk verzet werden, zonder veel omhaal, verbannen. Maar, zoodat 't verloop, toen de storm niet bedaarde, verluide lord Allenby zelf een voorstander zou zijn (of gewoont)

PERRY & CO.
AMSTERDAM - ARNHEM - 's-GRAVENHAGE
UTRECHT - GRONINGEN

HUTKOFFERS

Bevelen ons beleeft
aan voor levering
van alle soorten
Brandstoffen

N.V. Brandstoffenhandel v.h. F. BREURE & ZON
Telefoon M. 1880 en M. 3331
Waldeck Pymontkade 88 - Den Haag

Stookt onze
1^e soort
Turfbriketten

zijn van de onafhankelijkheid van Egypte. Naar Londen ontboden om zich hierover te verklaren, was ook 't verdere verloop zonderling. De ministers Churchill en Lloyd George bleken ook voor de onafhankelijkheidsverklaring gewonnen.

De Hooge commissaris reisde naar Kairo terug en op den dag van 't huwelijk van Prinses Mary juichten Engeland en Egypte beiden het besluit toe, waarbij het tusschen die landen gesloten huwelijk ontbonden werd. De Egyptische regering moet 't aanbod nog aannemen. Daar Sarwat-pacha zich dadelijk bereid verklaarde een ministerie samen te stellen, kan de afdoening een geregeld verloop hebben. Het protectoraat wordt opgeheven. Egypte zal een onafhankelijke soevereine staat zijn.

De krijgswet wordt opgeheven, zoodra de wet omtrent de schadevergoeding door de Egyptische regering is aangenomen. Voor de Engelse regering wordt, tot den tijd, dat openlijke besprekingen en vriendschappelijke regeling van beide zijden het sluiten van overeenkomsten mogelijk maken, voorbehouden:

- 1°. de beveiliging van 's rijks verbindingswegen;
- 2°. de verdediging van Egypte tegen alle buitenlandsche aanvallen of buitenlandsche inmenging, direkt of indirekt;
- 3°. de bescherming der minderheden en der belangen van buitenlanders in Egypte;
- 4°. Soedan blijft onder Britsch bestuur.

Met betrekking tot deze punten blijft de status quo in afwachting van het sluiten van een nadere overeenkomst van kracht.

Groot is de waardeering voor de Britsche inschikkelijkheid, zoowel bij de verstandigen in Egypte als bij alle partijen in Engeland. Toch telt Egypte nog onverstandigen, die zelfs 't nu gestelde voorbehoud te bindend verklaren. Zij vragen ook onthouding van elk overleg, zoolang als de door Allenby verbannen leiders niet terug en in eere hersteld zullen zijn, en zij vragen dit met kracht en klem.

Zoals wij boven aanstipten, achten wij 't niet onmogelijk dat van een andere zijde een oppositie kan komen, die van veel betekenis kan worden en die wellicht bij deze ontevreden een kern zal vinden voor een voortgezet drijven tegen den Egyptischen Sultan. Turkije zal niet vergeten, dat Egypte zich aan zijn oppergezag onttrokken heeft.

Tot de punten, welke de gezant van Angora, Yoessoef Kemal, voor de Europeesche grootmogendheden brengt, behoort, wij erkennen dit: „'t Ottomaansche Rijk doet afstand van al zijn rechten op Egypte, Mesopotamië, Syrië, Palestina, Arabië en de aanliggende gewesten en het zal goede betrekkingen met de regeeringen van die landen onderhouden“; wij gelooven ook dat de hierin uitgedrukte bedoeling opricht gemeend is, maar de geschiedenis leert nu eenmaal, hoe moeilijk 't is afstand te doen van gebieds-aanspraken en het Ottomaansche rijk heeft in 't bijzonder de neiging om alles, wat eenmaal onder den Sultan van Turkije gestaan heeft, steeds als des Sultans te blijven beschouwen.

Intusschen, als dit conflict mocht komen, zal 't zich wel niet meer voltrekken in 't tijdperk, waarin Engeland zijn protectoraat over Egypte likwiedert. Onafhankelijk Egypte zou eventueel zelf deze aangelegenheid te beredderen krijgen en dan geheel overeenkomstig den eigen wetsch naar zelfstandigheid.

Mogen wij hierin verkeerd zien! Mogen de kwestien van 't Nabije Oosten een oplossing vinden, die eindelijk onderling vrede en inwendige rust brengt aan dat woelige grensgebied van drie werelddeelen.

Poincaré over 't Angora-verdrag.

Zoals zulks in Frankrijk gebeuren kan, was de voorzitter van den ministerraad uitgenoodigd voor de commissie voor buitenlandsche zaken van de Kamer van afgevaardigden te verschijnen, om zich te verklaren op twee hem gestelde vragen, in verband met de ten opzichte van Kemal pacha gevolgde politiek. Hij was vergezeld van generaal Gouraud, hooge commissaris in Syrië.

Poincaré heeft een uiteenzetting gegeven van de omstandigheden, waaronder Franklin Bouillon de onderhandelingen met de regeering te Angora gevoerd heeft. Zijne opdracht bevatte, een overeenkomst te treffen ter bevrijding van de krijgsgevangenen en ter beëindiging van de vijandelijkheden. Kemal pacha mag niet maar als een hende-hoofd beschouwd worden. Konstantinopel doet niets zonder Angora te raadplegen.

De Fransche regeering is reeds in overleg met de Engelse en de Italiaansche regeeringen, om de zoo verkregen resultaten in een algemeen definitief tractaat vast te leggen. 't Wachten was op de vorming van 't nieuwe Italiaansche ministerie. Deze kwestie zal op zich zelf behandeld worden, dus los van die van Konstantinopel en die van Tanger. (Sedert is Schanzer opgetreden als minister van buitenlandsche zaken in Italië, zoodat de voor 21 Maart uitgeschreven bijeenkomst van ministers der drie mogendheden te Parijs eindelijk zou kunnen plaats vinden. Maar zal de nu ingetreden Britsche ministerieele crisis weer niet tot uitstel nopen? Mede is bevestigd wat over de missie

van Yoessoef Kemal hei naar Rome, Parijs, Londen be-weerd was en brengt deze inderdaad daarheen de eischen van Angora over als minimum Turksche voorwaarden, zooals wij die in een vorig nummer kort hebben weergegeven. De 3 hooge ministers weten hierdoor waaraan zij zich te houden hebben. Angora wacht van hen niet hun voorschrift, maar legt hun het zijne voor).

Poincaré erkende als juist, dat leverantiën van wapens en kleedingstukken aan de Kemalisten hebben plaats gevonden, maar hierin steekt niets dat iemand kan veront-rusten. Om de rust in Cilicië te verzekeren, na het vertrek der Franschen, was men tot de organisatie van een *gendarmierie* gekomen, die uit plaatselijke krachten zoude worden gewonnen, maar in wier spoedige bewapening en uitrusting Frankrijk had te voorzien. Zoodoende zijn 10.000 kaki-uniformen, 10.000 paar schoenen, 10.000 Mausergeweren (oorlogsbuit), benevens 2000 paarden, die 't ver-voer naar Frankrijk niet meer waard zijn en voor den vilder bestemd waren, aan de Kemalisten afgestaan. 't Financieele gedeelte van deze overdracht zal nog geregeld worden.

Onwaar is wat verteld wordt over een levering van kan-nonnen of artillerie-behoefden, alsook het verhaal over een conflict tusschen de generaals Dufieux en Gouraud te dier zake.

Generaal Gouraud sprak op de meest geruststellende wijze over de veiligheid der christen minderheden en der Arme-niërs in 't bijzonder. ('t Verslag meldt niet wat de commissie hiertegenover heeft ingebracht).

Ten opzichte van de verhoudingen tusschen Angora en Moskou, verklaarde de voorzitter van den ministerraad, dat in 1921 een verdrag van vriendschap en broederschap tusschen de twee regeeringen gesloten is. 't Is geen ver-bond, maar een overeenkomst, waarin partijen wederkeerig elkanders bezitrecht op bepaalde gebieden erkennen.

Zwarte Fransche soldaten.

Een paar weken geleden wandden wij de veronderstel-ling, dat het hoofdarikel in La Dépêche Coloniale, waarin M. Delafosse de wenschelijkheid bepleitte om de zwarte en gele militaire contingenten uit Europa te doen verdwijnen, voorlooper kon wezen van een daarbij passende regeer-ingsmaatregel. Dit is tot zekere hoogte uitgekomen. De schrijver deelt zelf 't volgende mee.

De legercommissie van de Kamer verminderde 't inland-sche effectief. Eerst was 't op 300.000 man gesteld, daarna kwam een voorstel om 't tot 230.000 man in te krimpen. 't Laatste rapport geeft 207.000 aan, hiervan 107.000 uit N.-Afrika, 100.000 van de koloniën elders. De regeering heeft haar instemming hiermede uitgesproken. Van dit totaal zijn slechts 61.000 bestemd voor den dienst in Europa, de overigen zullen 't koloniaale leger in de bezit-tingen over zee op sterkte houden.

De vermindering is zeker niet zonder betekenis. Zelfs als men de algemeene wijziging van de geheele legersterkte in aanmerking neemt, beteekent zij „in verhouding“ ook een verbetering. Tot nu toe was de verhouding toch als die van één Inlandsch tot twee Europeesche militairen, zij zal nu worden als 30 tot 100.

Delafosse is echter niet voldaan. De inlandse troepen moeten niet langer in Frankrijk blijven. Hij wijst er op, hoe, in tegenstelling hiermede, nog kort geleden Mont de Marsan het 14e Senegaleesche- en Montauban het 16e Se-negaleesche bataljon als bezetting hebben gekregen. Voor zover de verdediging van en de de rustbawaring in 't over-zeesche gebied zelf troepen vergen, acht hij 't heel natuur-lijk hiervoor inboorlingen te bestemmen, maar voor de taak, die 't leger in Europa te volbrengen heeft, mogen deze niet geroepen worden. Wat zij hier leeren, komt noch de koloniën noch het moederland ten goede en zij mogen als levende kracht niet aan de productie van hun eigen land onttrokken worden. Dankbaar, is hij dus geenszins voldaan.

Mededeelingen.

**Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging :
WERKKRACHTEN TEN BEHOEVE DER
KOLONIËN.**

Oost- en West-Indische werkgevers hier te lande worden uitgenoodigd om, wanneer in de vervulling van betrekkingen moet worden voorzien, hiervan mededeeling te doen aan het Informatiebureau der Vereeniging „Oost en West“, Heulstraat 17, Den Haag.

Op de leestafel, Heulstraat 17, Den Haag: „Ver-slag van de Coöperatie-Commissie“.

Fa. A. C. LINSCHOTEN

Fred. Hendriklaan 211 Telef. Schev. 47

COMPLETE KEUKENINRICHTINGEN.
Gas- en Kolenfornuizen. Huishoudelijke Artikelen.
Electrische Ornamenten. Strijkijzers. Comforen. etc.
BADEN & GEÏSERS.

Zendingen naar O. en W. onder gar. en gaven overtocht

HOTEL-PENSION PHILADELPHIA

LEIDSCHER KADE 94, tegenover het Leidsche Boschje.
AMSTERDAM - TEL. Z. 3275.

Zeer aanbevelenswaardig voor Indische Families.

DAGELIJKS RIJSTAFEL.
INDISCH EN EUROPEESCH RESTAURANT.

KAMERS MET EN ZONDER BADKAMER.
Centr. Verwarming

Een keurig,
zeer gewild,
tevens praktisch

**C A D E A U
V O O R D A M E S**

IS

**François Blom's
Moderne Kookkunst**

VERZAMELING

VAN

uitgezochte en beproefde Recepten, Opmer-kingen over het toedienen der spijzen en wijnen, over het samenstellen van Menu's, opmerkingen over ge-reedschap, voorraad, enz.

BENEVENS RUIM

**100 Afbeeldingen
van Opgemaakte Schotels**

EN EEN

ALPHABETISCH REGISTER

BEKROOND MET DE GOUDEN MEDAILLE

op de Voedings-Tentoonstelling te Parijs 1889 en de Kookkunst-Tentoonstellingen te Antwerpen 1889 en 's-Gravenhage 1892 en met het Eere-Diploma op de Tentoon-stelling te 's-Gravenhage 1905.

Ingenaaid f 4.25 In linnen stempelband f 5.50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel.

KURHAUS SCHEVENINGEN
25-28 Mei 1922

INDISCHE TENTOONSTELLING
van Indische Kunstnijverheid en Huisvuist, Scheepvaart, Handel, Industrie, Cultures en Middenstand. Producten van en voor Oost- en West-Indië.
Informatiën te bekomen bij den Thesaurier van „Boeatan”
F. VAN PESKI, Van Aerssenstraat 54, den Haag. 117

Fabriek van INDISCHE UITRUSTINGEN
Eigen Kofferfabriek
G. KERNER & Co.
BATAVIA DEN HAAG SOERABAJA
Stationsweg 78 - Tel. H. 1038
Alle goederen worden onder garantie geleverd. Eventuele vergissingen worden aan onze filialen in Indië kosteloos hersteld.

P. J. VEELO & ZNEN
DEN HAAG
Lange Houtstraat 15^a :: Tel. H. 6655

„WONING”
INRICHTING

Behangerij Stoffeerderij

VLEUGELS, PIANO'S
KUNSTSPELPIANO'S
ORGELS

REPARATIE - STEMMEN - RUILEN
Speciale Inrichting voor het gereedmaken voor de TROPEN

GOOSEN & SWAGERMAN
DEN HAAG
BOEKHORSTSTRAAT 149 - TEL. H 2051

OLYMPIA THEATER
Prins Hendrikplein 3 - Tel. M. 814

Elken Vrijdag nieuw afwisselend programma.

Doorlopende Voorstelling, aanyang 8 uur.

Plaatsbespreking kan per telefoon geschieden.

Terwij Gij rust, werken Uw advertenties voor U

Mode-Academie J. & G. DE GRAAFF,
's-Gravenhage - Anna Paulownastraat 18a.
Voornaamste Vakschool in het Costuumvak.
Theoretische en praktische, volledige opleiding van Dames tot Costumière, te Coupeuse, Directrice en Leerares in het Costuum-, Mantel- en Lingerievak.
Aanmeldingen bij de Directrice G. DE GRAAFF.

Van de Ned. Afd. der N.-I. Mij. v. Nijverh. en Landb. :
OPENBARE VERGADERING op Woensdag 15 Maart 1922, 's avonds 8 uur, te 's-Gravenhage, in Pulchri Studio, Lange Voorhout 15.
Onderwerp: Technische en economische mogelijkheden voor het groot-rijstbedrijf in Ned.-Indië. Inleider: de heer K. van der Veer, leeraar aan de middelbare landbouwschool te Buitenzorg.
De Secretaris:
H. J. A. RAEDT VAN OLDENBARNEVELT.
Toegang vrij, ook voor niet-leden.

Van het Informatie-Bureau :
(Heulstraat 17, Den Haag).
VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
Mr. J. G. de Boer, Haarlem, Dusartstraat 26; Mr. Ch. B. Gramberg, Gorinchem, Molenstraat; Mr. W. A. A. Boekhoudt, Utrecht, Abstederdijk 327, allen als Rechterlijk Ambtenaar;
F. Wassing, Den Haag, Columbusstraat 176, als Civiel-Ingenieur bij den Waterstaat en 's Lands Burg. Openbare Werken;
W. Stevens, Velp, Beekstraat 13, als onderwijzer;
Jhr. Mr. van der Goes van Naters, Baarn, Emmalaan 10, ter plaatsing bij den Bureaudienst;
Mej. M. de Wilde, Gemeente-Ziekenhuis, Rotterdam; Mej. J. W. van der Horst, Gemeente-Ziekenhuis, Rotterdam, beiden als verpleegster bij de Militaire Hospitalen.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-INDISCHEN STAATSDIENST.
Voor de na te noemen betrekkingen bij 's lands dienst in Nederlandsch Oost-Indië, waarin moet worden voorzien door uitzending vanwege het Departement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid tot mededinging:
Ambtenaar bij de rechterlijke macht (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap, die geslaagd zijn in het examen bedoeld bij art. 141, 2de lid, der Hooger-onderwijswet).
Ambtenaar bij den bureaudienst (Doctorandi in het Nederlandsch recht of in de Nederlandsche rechtswetenschap),
Leeraar in de plant- en dierkunde.
Leeraren in de Nederlandsche taal.
Leeraren in het Duitsch.
Leeraren in het Fransch.
Leeraren in de wis- en natuurkunde.
Leeraren in het teekenen (akte Me en g).
Leeraren in de Staatswetenschappen.
Leeraren in de scheikunde, allen volledig bevoegd.
Civiel- of bouwkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.
Werktuigkundige ingenieurs bij het middelb. techn. onderwijs.
Gepensioneerde genie-officieren als leeraren in de bouwkundige vakken bij het middelbaar technisch onderwijs.
Leeraar met K' bevoegdheid.
Onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs.
Onderwijzer met de hoofdkate en lagere akte wiskunde voor het meer uitgebreid lager onderwijs.
Onderwijzer bij het landbouwonderwijs.
Gouvernementsarts bij den burgerlijken geneeskundigen dienst of bij den dienst der pestbestrijding (voor vasten of tijdelijken dienst).
Twee directrices bij de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse bij den burgerlijken geneeskundigen dienst.
Verpleegster 1ste klasse bij het krankzinnigenwezen.
Verpleegster 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleger 1ste klasse voor de militaire hospitalen.
Verpleegster 1ste klasse voor de operatiezaal.
Landbouwleeraar (landbouwkundig ingenieur).
Veearts bij den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst.
Opzichter voor de Landgebouwen.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen:
Ingenieur met praktijk op het gebied van signaalwezen.
Technicus voor electro-zwakstroom.
Opzichter werkplaats voor afd. locomotiefstelplaats en afd. rij- en voertuigbouw.
Bij den dienst der Staatsspoorwegen (in tijdelijken dienst):
Technicus voor electro-zwakstroom.
Bij den post-, telegraaf- en telefoondienst:
Adsp.-electro-technisch ambtenaar,
Gouvernements-accountant in vasten of tijdelijken dienst.

Zij, die voor uitzending tot een dezer betrekkingen in Nederlandsch Oost-Indië in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich tot het verkrijgen van inlichtingen wenden tot de 9de Afdeling B van het Ministerie van Koloniën.

Mutaties van 1 tot 8 Maart 1922.
Nieuwe Leden.
F. J. Oppenheim, Photograaf, Den Haag, Columbusstraat 159, f 5.
Ch. W. Matzen, Makelaar, Den Haag, Groot Hertoginne-laan 92, f 5.
Z. van der Vegte, Oud-Officier van de Marine, Velp, Hoofdstraat 14, f 5.

E. J. van Dijk, Gep. O.-I. Ambtenaar, Apeldoorn, Badhuisweg 42, f 5.
W. H. Steenbeek, Administrateur s.f. „Tjolomadoe” Solo, f 30.
L. H. Schulze, 1ste Machinist s.f. „Karang Anom”, Klanten, f 12.
Nieuwe Begunstigers.
Mej. Martina G. Kramers, Apeldoorn, Arnhemseweg 59, f 1.
J. F. van Tricht, Onderwijzer, Apeldoorn, Sophialaan 6, f 1.
D. van der Kooy, Onderwijzer, Apeldoorn, Asselscheweg 154, f 1.

Afschrijven.
Mevr. E. H. J. Verkouteren-Titsingh, Den Haag, v. Boetzelaerlaan 71 (overleden).
C. Lulofs, Resident van Nicuw-Guinea, Manokwari (overleden).
Dr. H. F. Ferguson, Stadsgeneesheer, Willemstad, Curaçao.

Adresveranderingen.
D. van den Berg, Majoor Inf., van: Bandoeng, D. v. O. naar: Malang.
L. A. Jordaan, Controleur P. T. T., van: Weltevreden naar: Bandoeng.
F. W. G. Linck, Student, van: Oegstgeest naar: Leiden, Hooge Woerd 88a.
Oei Kiauw Pih, Student, van: Den Haag, François Valentijnstraat 118, naar: Amsterdam, Ferdinand Bolstraat 113, f 2.50.
Mr. C. W. Baron van Heeckeren, van: Salatiga naar: Bloemendaal (afdeeling Haarlem), f 10.
J. Ch. Tokajja, Griffier Landraad, van: Den Haag, van Diemenstraat 190, naar: Weltevreden, Dep. v. Justitie.
Dr. J. Beets, Off. v. Gez. 1ste kl., van: Den Haag, Beekstraat 79, naar: Frankfort a/M., Hospital zum Heiligen Geist, f 10.
H. P. Baudoin, Hoofdkantoorchef P. T. T., Den Haag, van: van Beverningkstraat 272 naar: Groot Hertoginne-laan 92.
P. A. Erades, Douane-ambtenaar 4e kl., van: Leiden, Haarlemmerstraat 79, naar: Weltevreden, Tjiliwoenglaan 37, p/a. Mej. E. Los.
J. Meereboer, Douane-ambtenaar 4e kl., van: Loosdrecht, Groote Markt, naar: Weltevreden, Tjiliwoenglaan 37, p/a. Mej. E. Los.
H. G. Bremer, Divisie-Comdt. Gew. Pol., van: Soerakarta naar: Fak-Fak.
F. H. K. Brodhaag, Ass.-Resident, van: Pontianak naar: Singkawang.
J. B. Hartelust, Ass.-Resident, van: Soemenep naar: Djember.
J. B. Ruzius, Onderwijzer H. Ch. S., van: Djokdjakarta naar: Makassar.
G. Scholten, Ass.-Resident, van: Den Haag, Dunklerstraat 73, naar: Wonosobo.
J. R. Jochem, Kapitein Inf., van: Singkawang naar: Buitenzorg.
G. Ch. Rapp, Ambtenaar B.B., van: Weltevreden, Dep. B.B., naar: Padang-Sidempoean (res. Tapanoeli).
G. M. Moorman, Controleur P. T. T., van: Den Helder, Emmastraat 24, naar: Weltevreden, Hoofdbureau Post- en Telegraafdienst.
S. J. A. Bucker, Opzichter voor de Landgebouwen, van: Amsterdam, Hugo de Grootkade 30, naar: Weltevreden, Dep. van B. O. W.

Ingevuld toe te zenden aan den Sec.-Penningmeester Heulstraat 17, Den Haag.

De Ondergeteekende wenscht ^{Lid} te worden ^{Begunstiger} der Vereeniging „Oost en West”, op een contributie van f ..... 's jaars (leden f 5.- 's jaars minimum aan wie wekelijks het Weekblad gratis wordt toegezonden; Begunstigers f 1.- minimum als uiting van sympathie met het streven).

Naam en Voorletters: .....

Beroep of Betrekking: .....

Adres: .....

den ..... 1921.

(Handteekening)

Stoomvaart-Maatschappij „NEDERLAND” AMSTERDAM.

PASSAGIERSDIENST

van Amsterdam via Southampton, Genua, Port-Said naar
SABANG, BELAWAN-DELI, SINGAPORE, BATAVIA.

N.V. HOOGWERFF, CHABOT & VISSER'S WIJNHANDEL

Hoofdkantoor: ROTTERDAM, Jufferstraat 21c - Tel. 1155

Filiaal: 'S-GRAVENHAGE
Noordwal 4, Tel. 2461

Filiaal: ARNHEM
Eusebiusl. singel 1a, Tel. 195

Vereeniging „OOST en WEST”.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden. Ouders of Voogden van alle landaarden in Oost- en West-Indië, die gratis hulp wenschen voor het zoeken van kamers of kosthuizen, voor afhalen van boord, voor toezicht op de studie, voor beheer van gelden, enz. ten behoeve van hun kinderen of pupillen, kunnen zich — onder opgave van de noodige gegevens — wenden tot het Bureau der Gedelegeerden der Studie-Commissie. Adres: Prins Mauritsplein 23, Den Haag.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag. Gelegenheid voor Studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië tot logeeren, koffiedrinken en dineeren; logeeren f1.50, noenmaal f0.75 en diner f1.—. Aanvragen te richten aan den heer J. C. HIETINK, Directeur.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan”, van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248.

** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitsichten.
  - I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - VII. De Vooruitsichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (2de verb. druk). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- d. Emancipatie-Toespraak door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. f 0.25, porto f 0.04.
- e. „Ontwaakt”. Ter nagedachtenis aan CORN. W. BLIJD, door TH. A. C. COMVALIUS te Paramaribo. Prijs: f 1.50.

N.B. Beleeft verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer A. J. GOOSZEN, Solo, residentie Soerakarta, Java.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau Laan van Meerdervoort 187, zijn van 10—12 en van 2—4 uur (uitgezonderd Zaterdags-middags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

- Muziek- en Zanglessen.
- Teeken- en Schilderlessen.
- Lessen in Moderne Talen.
- Franse-, Duitse-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.
- Opleiding admmissie examen H.B.S. en Gymnasium.
- Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.
- Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
- Dame als Hoofd — of Hulp in de huishouding.
- Kinderjuffrouw in Indië.
- Indische Massage en Manicure, uitsluitend voor Dames en Kinderen.
- Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag. Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de Opvoeding van kinderen, omtrent Hotels, Pensions, Inrichting, Medische Hulp, Onderwijs, enz.

Uitsluitend eerste klasse
MUZIEKINSTRUMENTEN
SNAREN, enz.
Inruilen en Repareeren
LANSBERG's Muziekhandel
Schoolstraat 23 - DEN HAAG - Tel. H. 7324

N.V. Autogarage „CITO”
SCHENKWEG 7 - TEL. B. 804
'S-GRAVENHAGE
Luxe Verhuur-Auto's

Vraagt Prijscouranten.
Wijnhandel
JOS. BROUWERS
SPECIAAL ADRES VOOR
Bourgogne Mousseux
Zeer geschikte Wijnen voor onze Koloniën.
H.H. Leden 10 pCt. reductie.
Kantoor: Noordeinde 202
DEN HAAG TEL. H. 4013

C. HOYNG
SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
AMSTERDAM - UTRECHT
Kristal - Porselein
VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZULEN MET POTTEN, KLOESTELLEN, ENZ. ENZ., uit de Plaatbakkerij „Zuid Holland” te Gouda.
MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen.
Garantie voor gave overkomst.

N.V. Vereenigde Bakkerijen
DE HAAGSCHE BROODFABRIEK
en
DE OUDE VETTE HEN
Telefoon MARNIX 3820 Telegr.-Adres THEARIO
Fabriek en Kantoor:
Bilderdijkstraat 139
LUXEBROOD- EN BESCHUITFABRIEK
met speciale afdeeling
BANKETBAKKERIJ.
Eigen winkels in alle deelen der stad.
Onder controle van het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.

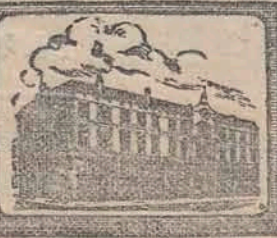
COMPLETE MEUBILEERING BEHANGERIJ
Centraal Meubelmagazijn
= „DUINOORD” =
Reinkenstraat 25 DEN HAAG Tel. H. 2624
STOFFEERDERIJ MEUBELMAKERIJ

**Huishoudelijke-
en Keuken-Artikelen.
Kolen- en Gasfornuizen.**

FRANS VAN WIJK & ZONEN
24 VLAMINGSTRAAT - DEN HAAG
TELEPHOON 773.

**Baden en Geysers.
Gas- en Elec. Ornamenten
Haarden en Kachels.**

L. C. JACOBI
's-GRAVENHAGE SOERABAYA
Regentesselaan 123, Tel. M. 1403
Wendt U voor
**Koop, Huurkoop, Verhuur
Inruilen, Repareeren, Stemmen
Transport**
tot boyenstaande in Nederland en Buitenland het
meest bekende adres.
GROOTSTE voorraad, BESTE merken.

J. P. C. NICOLAI & ZOON
HOF-KLEEDERMAKERS
Dr. Kuypersstraat 2 Tel. H. 3146
's-GRAVENHAGE
Hof-, Rijks- en Gemeentelieferanciers

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
Geregelde mail-, passagiers- en
vrachtgoederendienst
tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen
Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en
Australië.
Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij
de Directiën te *Amsterdam* en te *Batavia*.

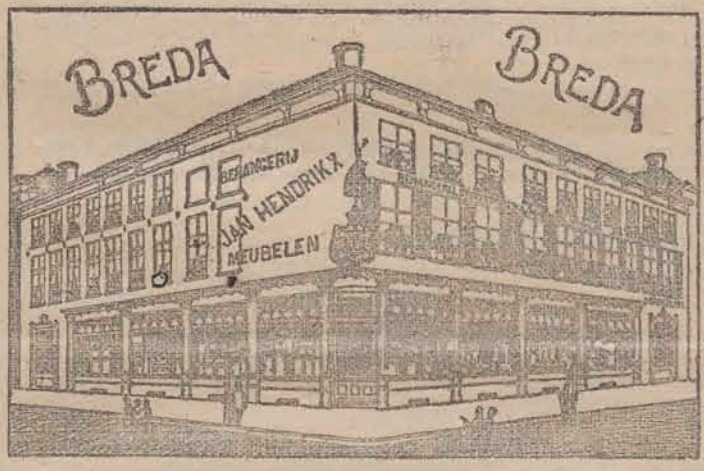
Ned. Stoomvaart-Maatschappij „OCEAAN”
Directie: Prins Hendrikdijk 145, AMSTERDAM
**Holland-Nederlandsch-Indië
Vice-Versa**
Agenten: MEYER & Co's SCHEEPVAART-MAATSCHAPPIJ
AMSTERDAM-ROTTERDAM.

Zeehaboe's en Jongens
beschikbaar.
Te bevragen in „PERSINGGARAHAN”
Advies-Bureau en Tehuis voor Ned. Ind. Bedienden
v. Boetzelaerlaan 2 - Tel. Sch. 245

Verkrijgbaar bij den Boekhandel:
DE INDISCHE RIJSTAFEL.
Recepten van een Indisch Kokki.
BEWERKT VOOR HOLLAND
DOOR
FRANÇOIS BLOM,
Schrijver van „De Moderne Kookkunst”,
4de DRUK.
Prijs: ingenaaid. . . . . f 1.00

A. SCHRÖDER & Co.
GROENMARKT 25-26 'S-GRAVENHAGE
Wij breidden onze Afdeling
Literie
Vitrages Gordijnen
Wit-Lak-Meubelen
uit in Perceel Groenmarkt 28

WANNEER GIJ
Dames- of Heeren-Kleeding wilt laten
Oppersen, Repareeren, Keeren, Moder-
niseeren, Vermaken, opnieuw Voeren,
onzichtbaar Stoppen, kortom wat gij
maar wilt, ga dan naar
Kleermakerij „UNICUM”
Anna Paulownastraat 30a, Tel. 4947
DEN HAAG
De prijs wordt steeds VOORUIT bepaald.

Naamlooze Venneetschap
Luxe-Auto Verhuuronderneming
voorheen P. J. JANSEN.
Eenig adres: Koninginnegracht 1°.
(over Hoofd-Ingang Dierentuin)
te 's-Gravenhage.
Men tette op de Tel.-Nos. H 851 en H 852
**Auto's voor Trouwgelegenheden
... .. en Maand-Auto's ... ..**
Dag en Nacht geopend

P. B. VAN MOORSEL & Co
Kerkplein 11-12, naast het Hoofdpostkantoor.
Terenzstraat 5-6 - Telefoon 2888 - Den Haag
Goedkoopst adres voor het meubi-
leeren en stoffeeren van woningen

Holland-Canada Hypotheekbank
's-Gravenhage - Winnipeg
Directie: Mr. J. D. P. TEN BOSCH te 's-Gravenhage; J. G. COSTER te Winnipeg.

Brengt een bezoek aan „Boeatan”, Magazijnen van Ind. Kunstnijverheid.